बिसेन डेन्टल केअर
डॉ.दिप(पंकज) बिसेन डॉ.खुशबू बिसेन(पटले)
दंत व मुख रोगविशेषज्ञ
बी.डी.एस.(नागपूर)
ताज मेरीप्लेक्स, गर्ल्स कॉलेज रोड गोंदिया
सकाळी:- ११ ते ३ सायं ६ ते ९ वाजेपर्यंत संपर्क:- ९५४५६८१८७०

साप्ताहिक http://berartimes.com
बेरार टाईम्स
मुख्य संपादक :- खेमेंद्र कटरे, सहसंपादक :- सुरेश भदाडे

गोंदिया शहरात बेरार टाईम्सचा अंक चौरसिया पान सेंटर जयस्तंभ चौक गोंदिया येथे उपलब्ध

आर.एन.आय.क्र. एमएएचएमएआर/२०११/४६५१० | वर्ष -१४ गोंदिया | अंक १६ | बुधवार,दि.२६ मार्च २०२५ | पृष्ठ-४ | किंमत-३ रुपये | Postal Reg.No.NPMFL/104/2025-2027

जि.प.च्या जागेवर सार्व.बांधकाम विभागाने केला कब्जा

कार्यालय बांधकामाकरीता तोडली ५० वर्ष जुनी झाडे ,जिल्हा परिषदेच्या मालमत्तेवर इतर विभागांचा डोळा,पदाधिकारी झोपेत,लोकप्रतिनिधींचा छुपा आशिर्वाद

जि.प उपाध्यक्ष व सदस्यांनीही केली पोलिसात तक्रार

सार्वजनिक बांधकाम विभाग गोंदियाच्या आमगाव उपविभागीय अभियंता व शाखा अभियंता यांनी जबरदस्तीने जिल्हा परिषदेच्या जागेवर अतिक्रमण करुन झाडांची कत्तल करुन सुरु केलेले बांधकाम त्वरीत थांबविण्यात यावे यासंदर्भातील तक्रार जिल्हा परिषदेचे उपाध्यक्ष सुरेश हर्षे,जि.प.सदस्य किशोर महारवाडे,हनवंत वट्टी,भाजपचे पदाधिकारी नरेंद्र बाजपेयी यांनी आमगाव पोलीस स्टेशनचे पोलीस निरिक्षक राणे यांना दिली आहे.

जि.प.बांधकाम उपविभागीय अभियंत्याने प्रशासनाकडे केला पत्रव्यवहार

आमगाव येथील जिल्हा परिषदेच्या जागेवर सार्वजनिक बांधकाम विभागाने नव्याने सुरू केलेले कार्यालयाचे बांधकाम जि.प.विश्रामगृहाच्या जागेत अतिक्रमण करुन सुरु केले असून यांसदर्भात जिल्हा परिषद अध्यक्ष,जिल्हाधिकारी,मुख्य कार्यकारी अधिकारी,कार्यकारी अभियंता जि.प.बांधकाम विभागासह आमगाव तहसिलदार,आमगाव पोलीस स्टेशन याठिकाणी लेखी जिल्हा परिषद बांधकाम उपविभाग आमगावचे उपविभागीय अभियंता प्रविण दमाये यांनी पत्रव्यवहार केला आहे.

गोंदिया : जिल्हा परिषदेच्या स्थापनेपासून अनेकदा जिल्हा परिषदेची मालमत्ता कुठे आहे,हे शोधण्याकरीता अर्थसंकल्पात निधीची तरतूद करण्यात येते.तर काही वेळा मालमत्ता अधिकारी यांची मानधनावर नेमणूक करुन मालमत्तेचा शोधही घेण्याचा प्रयत्न करण्यात आला.तरीही जिल्हा परिषदेचे अधिकारी व पदाधिकारी यांनी आपल्या मालकीच्या मालमत्तेचे सरंक्षण करण्याकडे केलेल्या दुर्लक्षामूळेच आमगाव येथील जिल्हा परिषदेच्या मालकीच्या असलेल्या जागेवर सार्वजनिक बांधकाम (राज्य)विभागाने अतिक्रमण करण्याचा प्रयत्न करीत बांधकाम सुरु करण्याकरीता त्या परिसरातील शेकडो वर्ष जुन्या झाडांची कटाई केल्याचे प्रकरण समोर आले आहे.

आमगाव तालुक्याच्या रिसामा येथील जिल्हा परिषदेच्या मालकीच्या जागेवर सार्वजनिक बांधकाम (राज्य) विभागाने अतिक्रमण करीत ती जागा हडपली आहे. इतकेच नव्हे,तर अतिक्रमणात अडसर ठरत असलेल्या झाडांचीही कत्तल केली आहे. सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या या प्रतापामुळे जिल्हा परिषदेत खळबळ उडाली आहे.

रिसामा येथील गट क्रमांक ७७७, मालमत्ता पत्रक क्रमांक ४१९ मध्ये जिल्हा परिषदेच्या मालकीचे शासकीय विश्रामगृह, गोदाम, बगीचा व अन्य इमारती अस्तित्वात आहेत. १९६० पासून सदर विश्रामगृह व परिसर जिल्हा परिषद गोंदियाअंतर्गत आमगाव विभागाकडे देखभाल, सुरक्षेकरिता शासनाने दिला आहे. मात्र, सार्वजनिक बांधकाम (राज्य) विभागाने मुजोरी करत या जागेवर अतिक्रमण केले आहे.

ही जागा हडपून त्या जागेवर अनधिकृतरित्या बांधकाम सुरू केले. ८ व ९ मार्च रोजी शासकीय सुटीच्या दिवशी सार्वजनिक बांधकाम उपविभाग आमगाव येथील शाखा अभियंता नरेश सोनवाने यांनी कंत्राटदारामार्फत ५० वर्षांपूर्वीचे दोन मोठे आंब्याचे झाड (बहरलेले) व अन्य तीन झाडांची कत्तल केली. ही झाडे परस्परित्या विकली. इतकेच नव्हे, तर १० मार्च रोजी त्याच जागेवर दोन जेसीबी व चार ट्रॅक्टरच्या साहाय्याने माती व मुरमाचे अवैधरित्या बांधकामसुद्धा सुरू केले. त्यामुळे अनधिकृतपणे सुरू

असलेले पक्क्या इमार-तीचे बांधकाम थांबविण्यात यावे, याबाबतची तक्रार जिल्हा परिषदेच्या बांधकाम उपविभागाच्या उपविभागीय अभियंत्यानी १० मार्च रोजी आमगाव येथील तहसीलदारांकडे केली. मात्र, तरीही सार्वजनिक बांधकाम विभागाची मजोरी कायमच होती. २२ मार्च रोजी सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे शाखा अभियंता व संबंधित कंत्राटदाराने जेसीबीने खोदकामास सुरवात केली. त्यावेळी जिल्हा परिषदेच्या बांधकाम उपविभागाचे एस. टी. बाजपेयी यांनी त्यांना ना हरकत प्रमाणपत्र घेऊन कामास सुरवात करावी, असे सांगितले. तरीही शाखा अभियंता सोनवाने व संबंधित कंत्राटदाराने बळजबरीने कामास सुरवात केली. अशी तक्रार आमगाव पोलिस ठाण्यात केली आहे.

याच प्रकरणाची तक्रार जिल्हा परिषदेचे उपाध्यक्ष सुरेश हर्षे यांच्यासह काही जिल्हा परिषद सदस्यांनीही केली आहे. त्यामुळे सार्वजनिक बांधकाम विभाग अतिक्रमण केलेल्या जागेवरील बांधकाम थांबवितो की आपली मुजोरी कायम ठेवतो,याकडे सर्वांचे लक्ष लागून आहे.

या प्रकरणासंबंधी जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी, कार्यकारी अभियंता यांना सूचना केल्या आहेत. जिल्हा परिषदेच्या जागेवरील अवैध बांधकाम थांबणे गरजेचे आहे.

अन्यथा न्यायालयात दाद मागू.
–सुरेश हर्षे, उपाध्यक्ष, जिल्हा परिषद, गोंदिया.

अतिक्रमण करू नये, बांधकाम बंद ठेवावे, म्हणून सार्वजनिक बांधकाम विभागाला पत्रव्यवहार केला आहे. सध्या बांधकाम बंद आहे.–**अतुल मेश्राम, कार्यकारी अभियंता, जिल्हा परिषद, गोंदिया.**

सुर्यादेव मांडोदेवी देवस्थानात ६ एप्रिल रामनवमीच्या शुभ मुहूर्तावर १११ सर्वजातीय जोडपे होणार परिणयबद्ध

.गोंदिया: दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीही ६ एप्रिल २०२५ रोजी रामनवमीच्या शुभ मुहूर्तावर श्री सूर्यदेव मांडोदेवी देवस्थान बघेडा/टेढा यांच्या वतीने भव्य सर्वजातीय सामूहिक विवाहाचे आयोजन करण्यात येत आहे. ज्यामध्ये यावर्षी १११ जोडप्यांचे लक्ष्य ठेवण्यात आले होते. आतापर्यंत ९० जोडप्यांची नोंदणी करण्यात आली आहे, ज्यामध्ये नवविवाहित जोडपी माँ मांडोदेवीच्या आशीर्वादाने विवाहबद्ध होतील.

संस्था अध्यक्ष आणि आमदार विनोद अग्रवाल म्हणाले की, सर्वजातीय सामूहिक विवाह महाराष्ट्रात सर्वप्रथम मांडोदेवी देवस्थान मध्ये १९९३ पासून आयोजित केला जात आहे आणि हे सलग ३३ वे वर्ष आहे. दरवर्षी लग्नानंतर, वधू आणि वर जोडप्याला आवश्यक वस्तू, कपडे आणि सोन्याचे मंगळसूत्र दिले जाते.

वेळ आणि पैशाची बचत लक्षात घेता, लोकांनी या सामूहिक विवाहात स्वतःची नोंदणी करावी आणि त्यांच्या कुटुंबातील सदस्यांचे लग्न फक्त सूर्यदेव मांडोदेवी सर्व जाती सामूहिक विवाहातच करावे. असे आवाहन संस्थेचे अध्यक्ष आमदार विनोद अग्रवाल, सचिव जिल्हा परिषद सदस्य डॉ. लक्ष्मण भगत, उपाध्यक्ष भैयालाल सिंधराम, कोषाध्यक्ष विश्वनाथ असाटी, सहसचिव कुशनजी घासाळे, सदस्य श्री. डॉ. जितेंद्र मेंढे, शालिकराम उईके, सखाराम सिंधराम, दिलीप खंडेलवाल, राहुल अग्रवाल, नंदकिशोर गौतम आणि मंदिराचे पुजारी पंडित अयोध्यादास महाराज यांनी केले आहे.विवाह नोंदणीबाबत अधिक माहितीसाठी किशोर शेंडे (७८८७६९१५०४), अमोल भारती (९२८४४३७१५७) यांच्याशी संपर्क साधू शकता.

राष्ट्रीय पवार क्षत्रिय महासभेची कार्यकारिणी जाहीर,अध्यक्षपदी नंदलाल चौधरी तर संघटन सचिवपदी राजकुमार पटले

नागपूर:राष्ट्रीय पवार क्षत्रिय महासभा भारत च्या नविन कार्यकारिणीची घोषणा २३ मार्च रोजी नागपूर येथील कुकडे ले-आऊट परिसरातील विद्यार्थी भवनात आयोजित महासभेच्या बैठकीत करण्यात आली. विद्यमान अध्यक्ष इंजी.मुरलीधर टेंभरे यांच्या प्रमुख उपस्थितीत सन २०२५–२०३० कार्यकारिणीचे निर्विरोध गठन करण्यात आले. यामध्ये अध्यक्षपदी रायपूरचे नंदलाल चौधरी, सिवनीचे महासचिवपदी अर्पण बिसेन तर संघटन सचिवपदी गोंदियाचे राजकुमार पटले यांची निवड करण्यात आली.

विशेष म्हणजे, यापुर्वीची कार्यकारिणी निवडणूक प्रक्रियेने गठीत करण्यात आली होती. ११ मार्च रोजी महासभेच्या सरंक्षक मंडळाच्या पार पडलेल्या सभेत सर्वानुमते निवड करण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता.त्यानुसार कार्यकारीणीत राष्ट्रीय पवार क्षत्रिय महासभेचे अध्यक्ष नंदलाल चौधरी, महासचिव अर्पण बिसेन, कोषाध्यक्ष डूलेन्द्र ठाकरे(बैहर), संघटन सचिव राजकुमार पटले,उपाध्यक्ष जियालाल शरणागत(नागपूर), बसंत बिसेन(रायपूर),उपाध्यक्ष खिलेन्द्र टेंभरे(बालाघाट) यांची निवड करण्यात आली.

याप्रसंगी राष्ट्रीय पवार महासभेचे मावळते अध्यक्ष मुरलीधर टेंभरे, माजी अध्यक्ष इंजी.टी.डी.बिसेन,प्रा.गौरीशंकर टेंभरे, डा.रामकिशोर बिसेन,निवडणूक अधिकारी हेमंत रहांगडाले,मावळते संघटन सचिव खेमेंद्र कटरे,उपाध्यक्ष मोतीलाल चौधरी आदि पदाधिकारी व मान्यवर उपस्थित होते.समाजाच्या उन्नती व प्रगतीसाठी प्रयत्न करणार, असे नवनियुक्त अध्यक्ष व पदाधिकाऱ्यांनी मनोगत व्यक्त केले.यावेळी नवनियुक्त पदाधिकाऱ्यांचे अभिनंदन करण्यात आले.

गोंदिया शहरात डासांचा प्रकोप, पालिका प्रशासन कुंभकर्णी निद्रावस्थेत

गोंदिया: कोरोनाचा संकटकाळ जरी गेला असला तरी त्या विषाणूचा प्रादुर्भाव रोखण्यासाठी सर्वतोपरी प्रयत्न शासनस्तरावर आजही केले जात आहेत. त्यासाठी ग्रामीण असो की, शहरी भागात स्वच्छता अभियान राबविले जात असून डासांच्या वाढत्या प्रकोपामुळे जनतेचे आरोग्य सुरक्षित राहून डेंगू मलेरियाची लागण होऊ नये याची काळजी घेण्याची जबाबदारी ही स्थानिक पालिका प्रशासनाची असते. मात्र गोंदिया शहराला महानगरपालिका बनवू बघणारे अधिकारी नगरपालिकेच्या विद्यमान कार्यक्षेत्रातच आजच्या घडीला नागरिकांना चांगल्या सुविधा देण्यात अपयशी पडल्याने शहरातील प्रत्येक वार्डातील नाल्यामध्ये व रिकाम्या भुखंडावर जागोजागी सांडपाणी साचल्याने डासांची मोठ्याप्रमाणात उत्पती झाली आहे.

या डासांमुळे सर्वसामान्य जनतेचे जिणे बेजार झाले असून रात्रीलाच नव्हे तर सध्याच्या परिस्थितीत दिवसालाही घरामध्ये डासांच्या प्रकोपाने आरोग्याची समस्या निर्माण होऊ लागली आहे. गेल्या वर्षभरापासून गोंदिया नगरपालिकेवर एकछत्री राज प्रशासकाचे आहे. मात्र प्रशासक असलेल्या मुख्याधिकारी यांना शहरातील स्वच्छतेशी काहीच देणघेण नसल्याचे दिसून येत असल्यानेच डासांची समस्या उदभवलेली असतानाही शहरात अद्यापही फवारणी करण्याचा निर्णय घेतलेला दिसून येत नसल्याने भविष्यात शहरात मोठ्या प्रमाणात या डासांमुळे डेंगू मलेरिया सारखे आज फोफावल्यास नवल वाटायला नको अशी परिस्थिती निर्माण झालेली आहे.

शहरात डासांचा प्रकोप सातत्याने वाढत आहे. अधेमधे साचणाऱ्या डबक्यांमुळे डासांची संख्या वाढत असून शहरातील प्रत्येक भागात ही समस्या मोठ्या प्रमाणात उद्भवत असल्याचे स्पष्ट होत आहे. आधीच मलेरिया, डेंग्यू सारख्या आजारांची समस्या भोगून आहेत. त्यात व्हायरल तापाच्या संक्रमणाचे संकट निर्माण झाले असून ताप आणि कोरडा खोकल्यासह घशात दुखण्याची लक्षणे वाढत आहेत. डेंग्यूमध्येही तीव्र ताप असतो. डेंग्यूवर आतापर्यंत कोणतीच व्हॅक्सिन निघालेली नाही. अशा चहुबाजूंनी निर्माण होणाऱ्या संकटामुळे डासांवर नियंत्रण मिळविण्याची मागणी होत असतानाही नगरपालिका व जिल्हा प्रशासनाकडून आवश्यक उपाययोजना केल्या जात नसल्याचे दिसून येते.

फॉगिंग मशीन कुठे गेल्या त्या कुणासही ठाऊक नाही की बंद पडल्या हे सुध्दा सांगायला कुणीच तयार नाही. शहराच्या मध्यभागात असलेल्या प्रमुख भाजीबाजारात तर व्यवसायिकांनी फेकलेल्या घाण कचऱ्यामुळे अस्वच्छतेने कळस गाठला आहे अशा मार्केटमध्ये नागरिकांची खरेदीकरीता वहीवाटही आहे. येथे डासांचा प्रादुर्भाव मोठ्या प्रमाणात झालेला दिसून येतो. काका चौक, मामा चौक, शिवन-गर, सिव्हीललाईन, गणेशनगर, मरारटोली, रेलटोली, अंगुरबगीचा रोड, राजाभोज कॉलनी या भागात मोठ्या संख्येने इस्पितळे आहेत. या भागात डासांचा प्रकोप वाढल्याने नागरिक त्रस्त झाले आहेत.पांडे ले आऊट, टिचर कॉलनी, सिंधी कॉलनी, शास्त्री वार्ड, छोटा गोंदिया, कन्हारटोली या भागातही डासांचा प्रादुर्भाव वाढला आहे.शहरात अविकसित ले-आऊट्सची भरमार आहे. मोकळे भूखंड,झुडपे आदी भागात साचलेले पाणी, सांडपाणी वाहून नेण्यार्या नाल्यांची न होणारी सफाई यामुळे या भागात दिवसा व संध्याकाळच्या वेळी डासांचा प्रकोप वाढल्याचे दिसून येतो. त्यामुळे नागरिकांचे घरात राहणे कठीण असते तर गणेशनगर भागात कचरा डम्पिंग यार्ड आहे.

डम्पिंग यार्डमुळे तसेही या भागातील नागरिकांचे जगणे कठीण झाले आहे. त्यातच डासांचे संकट कोसळले आहे. डासांच्या प्रकोपामुळे नागरिकांना घरात आणि घराबाहेर उभे राहणे तारेवरची कसरत झाली आहे.गेल्या दीड दोन वर्षापासून शहरातील नाल्या व घाणीच्या ठिकाणी फॉगींग मशीनच्या माध्यमातून कधी फवारणी झाली असेल असा सांगणारा कुणीही नागरिक जो कर पालिकेला देतो तो सांगू शकणार नाही अशी परिस्थिती झाली आहे.

डासांच्या समस्येवर योग्य उपाययोजना करण्याची मागणी सर्वसामान्य नागरिकांकडून केली जात आहे. शहराच्या सीमावर्ती भागापासून ते मध्यवती व पॉश भागातही डासांचा प्रकोप वाढला आहे. योग्य वेळी योग्य पाऊल उचलणे गरजेचे झाले आहे. अन्यथा गंभीर आजारांचा प्रकोप वाढण्यास वेळ लागणार नाही.

---

८ वर्षानंतर केंद्रीय विद्यालयाकरीता जिल्हा प्रशासनाने शोधल्या पर्यायी दोन जागा

महसूल मंत्री बावनकुळे यांची विधानपरिषदेत माहिती

गोंदिया –केंद्रसरकारच्या मानव संशाधन व मनुष्यबळ मंत्रालयाच्यावतीने १ डिसेंबर २०१६ रोजी मंजूर झालेले गोंदियाच्या केंद्रीय विद्यालयाला गेल्या ८ वर्षापासून जागेकरीता संघर्ष करावा लागला.आत्ता कुठे जिल्हा प्रशासनाने फुलचूर परिसरात केंद्रीय विद्यालयाकरीता पर्यायी दोन जागांचा शोध घेतल्याची माहिती राज्याचे महसूल मंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांनी विधानपरिषदेत (दि.२४)दिली.

गोंदिया जिल्ह्यात केंद्रीय विद्यालयासाठी पाच एकर जागेचा प्रस्ताव आहे. त्याठिकाणी दहा एकर जागेची मागणी करण्यात आली आहे. अशी जागा शहरालगत उपलब्ध नाही. मात्र, दोन पर्यायी जागांसाठी प्रयत्न सुरू असून जागेचा प्रश्न मार्गी लावू अशी माहिती महसूलमंत्री चंद्रकांत बावनकुळे यांनी विधानपरिषदेत दिली. विशेष म्हणजे बेरार टाईम्सने सदर मुद्दा सातत्याने उचलून धरत जिल्हा प्रशासनासह लोकप्रतिनिधींचे याकडे लक्ष वेधले होते.

विधान परिषदेत गोंदिया जिल्ह्यातील केंद्रीय विद्यालयाबाबत आमदार अभिजीत वंजारी यांनी उपस्थित केलेल्या प्रश्नावर महसूलमंत्री बावनकुळे बोलत होते.

मंत्री बावनकुळे म्हणाले, की गोंदिया शहरालगत पाच एकर जागा उपलब्ध नसली तरी दोन पर्यायी जागा विचाराधीन आहेत. यामध्ये मोजा फुलचूर येथे ४.१५ हेक्टर आणि १.४१ हेक्टर इतक्या दोन मोठ्या जागा उपलब्ध असून, झुडपी जंगल क्षेत्र असलेल्या या जागा शासनाच्या परवानगीने वापरण्याचा पर्याय तपासला जात आहे. गोंदिया जिल्ह्यात जागेचा शोध घेतला असता, महसूल विभागाच्या तपासणीत शहरालगत आवश्यक जमीन उपलब्ध नसल्याचे स्पष्ट झाले. त्यामुळे, झुडपी जंगल क्षेत्रातून जागा मिळू शकते का, यावर सध्या सरकार विचार करत आहे.

सुप्रीम कोर्टात झुडपी जंगल क्षेत्राच्या वापराबाबत राज्य सरकारने अंतिम सबमिशन केले आहे आणि त्यावर तातडीने परवानगी मिळण्याची शक्यता आहे. जर ही परवानगी मिळाली, तर गोंदिया शहरालगतच असलेल्या दोन मोठ्या भूखंडांमधून एक जागा केंद्रीय विद्यालयासाठी निश्चित करता येईल असे बावनकुळे यांनी सांगितले.त्यामुळे गेल्या ८ वर्षापासून रेंगाळलेला केंद्रिय विद्यालय जागेचा प्रश्न निकाली निघण्याचा मार्ग मोकळा झाला आहे.

२०१६ पासून आजपर्यंत एकाही जिल्हाधिकार्यांने सुध्दा मनाने पुढाकार घेत जागेचा प्रश्न निकाली काढलेला नसल्याने या जिल्ह्यातील लोकप्रतिनिधी व अधिकारी हे जिल्ह्याप्रती कसे उदासिन आहेत हे बघावयास मिळाले.या केंद्रिय विद्यालयात केंद्रसरकारच्या परिक्षा बोर्डाअंतर्गतचे शिक्षण दिले जाणार असून शासकीय नोकरदारापासून ते सर्वसामान्यांच्या मुलांना प्रवेश मिळणार आहे.

भंडारा येथील जवाहरनगर स्थित केंद्रीय विद्यालय प्रशासनाला गोंदिया येथे केंद्रिय विद्यालय सुरु करण्यासाठी १० एकर जागेचा शोध घेण्यासंदर्भात २०१७ मध्येच निर्देश देण्यात आले होते.त्यानुसार त्यावेळच्या जवाहरनगर केंद्रीय विद्यालयाच्या प्राचार्यांनी पाठपुरावा सुध्दा केला मात्र त्याना यश आले नाही.शिक्षणाच्या क्षेत्रात नक्षलग्रस्त,आदिवासी जिल्हा म्हणून ओळख असलेल्या गोंदिया जिल्ह्यासाठी हे विद्यालय सेमीअर्बंन म्हणून मंजुर झाले आहे.

२०१७ नंतर २८ एप्रिल २०२३ रोजी जवाहरनगर येथील तत्कालीन प्राचार्यांनी विद्यमान जिल्हाधिकारी चिन्मय गोतमारे यांची भेट घेत जागा उपलब्ध करुन देण्यासंदर्भात पत्र दिले होते.तसेच गोंदियाचे आमदार विनोद अग्रवाल यांनीही जागेकरीता एक बैठक घेतली होती,त्या बैठकीनंतर मात्र काहीच पुढे झालेले नव्हते.सध्या या विद्यालयाकरीता नोडल अधिकारी म्हणून जवाहरनगर केंद्रीय विद्यालयाच्या प्राचार्य निलम मेश्राम काम बघत आहेत.

संपादकीय

पुरोगामी चळवळीचा आधारवड:प्रा.मा.म.देशमुख

ज्येष्ठ इतिहासकार व सत्यशोधक प्रा. मारोती महादेव देशमुख यांचे बुधवारी १९ मार्च रोजी वयाच्या ८८ व्या वर्षी वार्धक्याने निधन झाले. मा.म. देशमुख या चिरपरिचित नावाने सामाजिक आणि शैक्षणिक क्षेत्रात त्यांना सारे ओळखत होते. त्यांनी आपल्या प्रगल्भ विचाराने बहुजन चळवळीत स्वतःचा वेगळा ठसा उमटविला.फुले-शाहू-आंबेडकरांचा वैचारिक वारसा पुढे नेला. समाजात सळसळती चेतना भरली. ही चैतन्याची धग चळवळीतील कार्यकर्ते आणि त्यांचे हजारो विद्यार्थी अव्याहत तेवत ठेवतील. हा विश्वास आहे.

प्रा.मा.म.देशमुख यांनी १९६८ मध्ये लिहिलेल्या मध्ययुगीन भारताचा इतिहासफया ग्रंथावर राज्यभर चर्चित वादळ उठले व त्यांना साहित्य क्षेत्रात प्रसिद्धी मिळाली. त्यांनी यामधून आजवर न सांगितलेला खरा इतिहास सांगण्याचा प्रामाणिक प्रयत्न केला आहे. तो सहन न झाल्याने प्रतिगामी शक्तीने थयथयाट करून शासन दरबारी मागणी करताच या ग्रंथावर महाराष्ट्र सरकारने बंदी घातली होती; पण सत्य पुढे आणताच उच्च न्यायालयाने ती बंदी उठवली. मनुवादी या ग्रंथामुळे चांगलेच हादरले होते. छत्रपतींची शिवशाही व पेशव्यांची पेशवाई त्यांनी या ग्रंथातून साधार उलगडून दाखवली आहे. त्यांचे संशोधन पचवणे तथाकथित भटप्रवृत्तीच्या मंडळींना जड गेले. म्हणून हा विरोध होता. यामुळेच राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाच्या अधिपत्याखाली असलेल्या हिंदुत्ववादी विद्यार्थी संघटनेनी त्यांची मप्रेतयात्राफ काढून नागपूर विद्यापीठासमोर या ग्रंथाची होळी केली होती. याला जशास तसे उत्तर देताना बहुजन समाजातील विद्यार्थी आणि तरुण कार्यकर्त्यांनी एकत्र येत २७ जानेवारी १९६९ ला प्रा. मा.म. देशमुख यांची मप्रेमयात्राफअर्थात गौरव यात्रा काढली. प्रस्थापितांना हा देखील जबर धक्का होता. पुरोगामी विरुद्ध प्रतिगामी विचारांचा हा लढा होता. सनातन्यांना देशमुख सरांच्या विचारांनी मात दिली होती. हा बंडखोर विचारांचा एल्गार होता. नागपूरकरांनी तो ५६ वर्षांपूर्वी अनुभवला. ती साक्ष देणारे असंख्य ज्येष्ठ कार्यकर्ते आजही आमच्यात आहेत.

प्रा.मा.म. देशमुख यांचे विचार आणि समस्त लेखन पुरोगामी चळवळीला सातत्याने बळ द्यायचे. चळवळीचे ते आधारवड होते. त्यांचे मार्गदर्शन १९६० च्या दशकापासून आजतागायत मिळत राहिले. अलीकडे काही वर्षांपासून ते वय परत्वे सक्रिय नसले तरी सामाजिक कार्यकर्त्यांना त्यांचा वडिलकीचा सल्ला हमखास मिळायचा. त्यांनी बहुजनांच्या जागृतीसाठी लिहिलेली व मना नफा ना तोटाफया तत्त्वावर प्रकाशित केलेली राष्ट्र जागृती लेखमाला खूप गाजली होती. यामध्ये 'शिवशाही','सन्मार्ग' 'राष्ट्रनिर्माते', 'मनुवाद्यांशी लढा', 'रामदास आणि पेशवाई', 'मराठा-कुणबी समाजाची दशा आणि दिशा' ही पुस्तके बहुजनांची मस्तके घडविण्यात उपयुक्त ठरली. त्यांनी 'मध्ययुगीन भारताचा इतिहास' जसा लिहिला तसाच 'प्राचीन भारताचा इतिहास' देखील लिहिला आहे. देशमुख सर धनवटे नॅशनल कॉलेज, नागपूर येथे इतिहास विभागाचे प्रमुख होते. इतिहासाचा विपर्यास करणाऱ्या पंडितांना त्यांनी सत्यशोधकीय पद्धतीने ऐतिहासिक घटना उलगडून दाखविल्यात. त्यामुळे ब्राह्मणी कल असणारे समर्थक अस्वस्थ होणे अपरिहार्य होते. त्यांनीच मा.म.यांच्यावर त्या काळात भरपूर तोंडसुख घेतले. परंतु सरांनी कुणापुढेही मान तुकवली नाही. कारण त्यांचा कणा संशोधकाचा होता. पिंड निर्भयतेचा होता. याच जाणीवेतून त्यांनी आपल्या लेखणीतून आणि वाणीला बहुजनांच्या उत्थानासाठी अधिक धारदार केले.'महात्मा फुले यांचे सामाजिक प्रबोधनाचे प्रयत्न' ही त्यांची पुस्तिका कार्यकर्त्यांना दिशा दाखवण्यास मोलाची ठरली.

प्रा.मा.म. देशमुख आपले ऐतिहासिक संशोधन ग्रंथरूपाने शब्दबद्ध करीत राहिले. त्याचप्रमाणे व्याख्यानांच्या निमित्ताने महाराष्ट्रभर हेच सत्यान्वेषी विचार समाजात पेरत राहिले. महाराष्ट्रात असे एकही गाव नसेल तिथे मा.म.चे व्याख्यान झाले नसेल. त्यांनी आपल्या सहज सोप्या शैलीतून बहुजनांचा खरा इतिहास श्रोत्यांच्या गळी उतरविला. रामदास आणि पेशवाई यावर ते तुटून पडायचे. छत्रपती शिवाजी महाराजांचा महाराष्ट्र धर्म सांगायचे. त्यांनी, मरामदास हा शिवाजी महाराजांचा गुरु नव्हताच नव्हता, उलट तो तर औरंगजेब आणि आदिलशहा यांचा हेर होता. हे मी सप्रमाण सिद्ध करून द्यायला तयार आहे.फअसे इतिहासाच्या विद्वानांना त्यांनी आव्हान दिले होते.फरामदास हे मुधोळच्या बाजी घोरपडे यांच्याकडे आश्रित होते. तर बाजी घोरपडे हे आदिलशहाचे आश्रित होते. शिवाजी महाराजांच्या महत्त्वाच्या शत्रूंपैकी बाजी घोरपडे हे एक होते. महाराजांना त्यांना कापून काढावे लागले. जेव्हा मुधोळची बाजी घोरपडे महाराजांच्या राज्यात येणे क्रमप्राप्त झाले, त्यानंतर रामदासांनी महाराजांची भाट गिरी केली.

प्रा.मा.म. देशमुख यांची सर्व पुस्तके बहुजनांच्या डोक्यात तिडीक निर्माण करणारी आहे. मरामदासापेक्षा तुकाराम केव्हाही श्रेष्ठ.फअसेही ते सांगतात. मसंत तुकारामाचा ब्राह्मणी व्यवस्थेने खून केला व सदेह वैकुंठ गमनाचा कांगावा करून त्याचा खून पचविला.फमध्ययुगीन घटनांवरचे त्यांचे भाष्य सनातन्यांच्या तोंडचे पाणी पळवते. असह्य घाम फोडते. म्हणून त्यांच्या उमेदीच्या काळात प्रबोधनाच्या वेळी त्यांच्यावर अनेकदा हल्ले झा-लेले आहेत. प्रबोधनाच्या वारीत संघर्ष हा पदोपदी सोबत असतोफ.प्रा.मा.म. देशमुख यांनी अशा संकटांची पर्वा कधी केली नाही. उलटपक्षी प्रतिगाम्यांच्या कपटनीतीवर पूर्ण सामर्थ्यानिशी ते तुटून पडले आहेत.

माननीय कांशीरामजी यांच्या बहुजन समाज पक्षासाठी त्यांनी काम केले. राजकारणात हा पक्ष त्यांना आपल्या विचारांचा वाटला. या संदर्भात ते म्हणतात,फबहुजन समाजाची प्रगती म्हणजे राष्ट्राची प्रगती होय. म्हणून मनुवादी पेशवाई मनोवृत्तीच्या पक्षांचे उच्चाटन करा. बहुजन समाजाला मउच्चासनफ मिळवून देण्यासाठी थोडा स्वार्थ बाजूला ठेवून, बहुजन शिक्षण, संघटन आणि संघर्ष करा. संघटन संघर्षाच्या कार्यात तन-मन-धनाने सक्रिय सहकार्य करा.फआज राजकारणात धर्मांध शक्ती सत्तारूढ झाल्यानंतर पुन्हा मा.म. देशमुख यांच्या विचारांची तीव्र गरज भासते आहे.

मराठवाड्यातील क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले जन्मशताब्दी समितीने महाराष्ट्रातील सात बुद्धीप्रामाण्यवाद्यांना २७ वर्षांपूर्वी पुरस्कारित केले होते. यामध्ये विदर्भातील दोन बुद्धीप्रामाण्यवादी होते. एक थोर इतिहासतज्ज्ञ प्राध्यापक मा.म. देशमुख आणि दुसरे प्रबोधनकार प्राध्यापक जैमिनी कडू सर. यांचा अभिनंदन समारंभ आम्ही काही मित्रांनी नागपूर विद्यापीठाच्या दीक्षांत सभागृहात चार ऑक्टोबर १९९८ रोजी घेतला.त्यासाठी एक अभिनंदन समिती गठीत करण्यात आली. या समितीचे अध्यक्ष प्रा. डॉ. टी.एम.करडे होते. समारंभाचा मी संयोजक होतो. दैनिक जनवाद मधील पत्रकार, निर्भय कार्यकर्ती संध्या राजुरकर हिने सूत्रसंचालन केले. समारंभाला काँग्रेसचे ज्येष्ठ नेते टी.डी. देशमुख,खासदार प्रा. जोगेंद्र कवाडे, अखिल भारतीय सत्यशोधक समाजाचे अध्यक्ष वेंकटेशअण्णा रणधीर, नागपूर विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. भालचंद्र चोपणे आदी पुरोगामी चळवळीतील मान्यवर मंडळी उपस्थित होती. या समारंभात प्रा. मा.म.देशमुख आणि प्रा.जैमिनी कडू यांचा उभयता आम्हाला शाल, स्मृतिचिन्ह देऊन सत्कार करता आला. नागपुरातील हा प्रा. मा.म. यांचा पहिलाच जाहीर अभिनंदन सोहळा होता. त्यावेळी बोलताना देशमुख सर म्हणाले होते,फआपल्या देशात बुद्धीप्रामाण्यापेक्षा श्रद्धेला आणि देशापेक्षा देवाला फार महत्त्व आहे. देशातील सध्याची विद्यापीठे मनुवादी असून येथून मनवादी पदवीधर निघतात. मनुवाद्यांचा वाढता प्रभाव लक्षात घेता आज फुले, आंबेडकरी विचारांचे विद्यापीठे निर्माण करण्याची गरज आहे. प्रत्येक जातीय दंगलीच्या मुळाशी मनुवाद्यांचा हात असतो. जोपर्यंत या जातीय दंगलीमध्ये मनुवाद्यांचे मुडदे पडत नाही तोपर्यंत या देशातील जातीय दंगली बंद होणार नाहीत. हिंदुस्तानचे चार शत्रू सांगताना देशमुख सर म्हणाले की, आपला चौथ्या क्रमांकाचा शत्रू चीन, तिसऱ्या क्रमांकाचा युरोप व अमेरिका, दुसऱ्या क्रमांकाचा पाकिस्तान तर पहिल्या क्रमांकाचा शत्रू राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ उर्फ रामदासी स्वयंसेवक संघ असल्याचे त्यांनी सांगितले.फत्यावेळेचे त्यांचे उद्बोधन आजही तंतोतंत लागू होण्यासारखे आहे. यानंतरच्या काळात मा.म. सोबत सातत्याने वैचारिक सलगी वाढत गेली. समाज चळवळीतून गाठीभेटी होत राहिल्यात. वैचारिक मार्गदर्शन लाभत गेले. त्यांची पुस्तके माझ्या संग्रहालयातील ठेवा झालीत. काळाच्या घटनेने पुरोगामी चळवळीतील आधारवड कोसळला असला तरी त्यांचे विचार आणि कार्य येणाऱ्या काळातही आम्हाला ऊर्जा देत राहील. आम्ही त्यांच्या वाटेवरचे वाटसरू होऊन हा अमुद्याचा पथ अधिक प्रशस्त करू. हीच प्रा.मा.म.देशमुखांना श्रद्धांजली असेल.

स्वामीत्व, मुद्रक, प्रकाशक व संपादक खेमेंद्र हिरालाल कटरे यांनी बेरार टाईम्स हे साप्ताहिक वृत्तपत्र अंगापल पारधी, लोकजन प्रकाशन, लोकजन भवन, रेल्वे नगर, तकिया वार्ड, भंडारा ता.जि.भंडारा येथे मुद्रीत करून ठोकरे एजन्सीसमोरील रस्ता,शिवनगर गोंदिया येथे प्रकाशित केले. संपादक: खेमेंद्र हिरालाल कटरे, भ्रमणध्वनी क्र. ९४२३४१३४४१ (पी.आर.बी. कायद्यानुसार जबाबदारी संपादकावर राहील) प्रसिद्ध झालेल्या मजकुराशी संपादक व प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही. (गोंदिया न्यायक्षेत्र)

"मामं" म्हणजे काय?

"मामं' म्हणजे इतिहास, "मामं' म्हणजे प्रबोधन आणि "मामं' म्हणजे स्वस्त पुस्तकं. थोडक्यात सांगायचं म्हणजे प्रबोधनासाठी इतिहासाचा योग्य वापर करून लिहिलेली पुस्तकं स्वस्तात उपलब्ध करून देणारी व्यक्ती म्हणजे "मामं' असा "मामं' चा थोडक्यात परिचय करून देता येईल. यापलीकडे सामाजिक, सांस्कृतिक व राजकीय प्रबोधनाचा जागर करण्यासाठी पायाला भिंगरी लागल्यागत भटकणारा माणूस म्हणू-नही त्यांचा परिचय महाराष्ट्रभर आहे. गेल्या शतकामध्ये त्यांची व्याख्याने न ऐकलेली व्यक्ती अभावानेच आढळेल.

वाचक चळवळ

"ज्याच्या घरी नाही पुस्तकाचं कपाट,त्याचं घर होईल सपाट' हे वाक्य कानी पडलं की एकच नाव ओठावर येते व ते म्हणजे मा.म.देशमुख. "वाचाल, तर वाचाल' हेही त्यांनी कानोकानी पोहोचविलेलं वाक्य मराठीतील वाक्प्रचारासारखं अनेकांच्या ओठावर स्थिरावलेलं आहे. एका परीने त्यांनी एकाकीपणे वाचक चळवळ महाराष्ट्रात रुजविलेली आहे. परंतु, या दृष्टिने त्यांची दखल कुणी घेतल्याचे दिसून येत नाही. अर्थात, शासनाने या कार्यासाठी त्यांना सन्मानित केले नाही. परंतु, त्याची तमा कधीही त्यांनी बाळगली नाही. शासकीय पुरस्कार, पदव्या, सन्मान या प्रलोभनापासून तर ते खूपखूप दूर होते. आकाशवाणी, दूरदर्शन, वृत्तपत्रे यांच्या प्रसिद्धीचाही स्पर्श त्यांना झाला नाही. तरीही जनसामान्यांपर्यंत मोठ्या प्रमाणात पोहोचलेली व्यक्ती म्हणून "मामं' चा उल्लेख करावा लागेल.

शासकीय पुरस्कार, मान-सन्मान व पैसा प्राप्त करण्यासाठी हातभार जिभा काढून लाल गाळत राजकीय नेत्यांच्या उंबरठ्यावर उभी असलेली लाचारांची फौज पाहिली की, "मामं' च्या स्वाभिमानाचे स्मरण झाल्याशिवाय राहत नाही. स्वाभिमान व स्वातंत्र्य कशाला म्हणतात, हे समजून घ्यायचे असेल तर त्यांच्या व्यक्तिमत्वाचा परिचय करून घेणे आवश्यक आहे. त्यांनी नागपूरच्या रेशीमबागेतील प्रतिगामी धटिंगणांची लक्तरे वेशीवर टांगलीत व त्यांच्याशी चार हात केले. त्यातून त्यांच्या काळ्याकुट्ट भूतकाळाची ओळख मराठी वाचकाला झाली.

सत्यशोधनाचा वसा

महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या सत्यशोधनाचा वसा घेतलेली जी काही मोजकी माणसे महाराष्ट्रात होती, त्यापैकी एक होते मा.म.देशमुख. डॉ.बाबासाहेब आंबेडकरांचा पहिला पुतळा कोल्हापुरात उभारणाऱ्या भाई माधवराव बागल यांनी त्यांच्या पाठीवर हात ठेवला होता. भारतीय जनतेला माहितीचा अधिकार मिळावा म्हणून लोकचळवळ उभारणारे न्या.पी.बी. सावंत त्यांच्यावरील अन्यायाचे परिमार्जन व्हावे म्हणून धावून आले. भारतीय कृषिक्रांतीचे प्रणेते भारताचे पहिले कृषिमंत्री व शिक्षणाची गंगा पोहोचविणारे शिक्षण महर्षी डॉ. भाऊसाहेब पंजाबराव देशमुख यांचे सान्निध्य त्यांना लाभले. डॉ.पंजाबराव देशमुख यांचे लोकविद्यापीठाचे स्वप्न साकारणारे वीर उत्तमराव मोहिते यांची प्रे-रणा त्यांच्या इतिहास संशोधनाला मिळाली. संत गाडगेबाबांची शिकवण अंगिकारून अज्ञान व अंधश्रद्धेची जळमटे नाहीशी करण्याचे स्फुरण त्यांना मिळाले. भारतात बहुजनवाद रुजविण्याचे ऐतिहासिक कार्य करणाऱ्या मा.कांशीरामजी यांच्या खांद्याला खांदा लावून त्यांनी भारतभर भ्रमण केले.

अशा या लोकविलक्षण व्यक्तिमत्वाची प्रेरणा घेऊन लेखन करणाऱ्या लेखकांपैकी मीही एक आहे. भारतातील साहित्य संस्थांमध्ये चालणाऱ्या जातीयवादी कट-कारस्थानांची माहिती देण-ारे "साहित्यातील जात्यंधांची झुंडशाही' हे माझे पहिले पुस्तक होय. त्याचे प्रकाशन २७ डिसेंबर १९८७ रोजी ठाणे येथे झालेल्या तथाकथित अ.भा.मराठी साहित्य संमेलनाच्या प्रवेशद्वारावर कविवर्य प्रा.लक्ष्मीकांत तांबोळी यांच्या हस्ते झाले. त्यावेळी त्याला वृत्तपत्रांनी भरपूर प्रसिद्धी दिल्यामुळे त्याची खूप चर्चा महाराष्ट्रभर झाली. त्यानंतर "सा.बहुजन नायक' वाचक-लेखक मेळाव्याच्या निमित्ताने आर्वी येथे झालेल्या "पहिल्या बहुजन साहित्य संमेलना'चे अध्यक्षपद मला मिळाले. या संमेलनाचे उद्घाटन प्रा.मा.म. देशमुख यांच्या हस्ते झाले. माझ्यासाठी हा सन्मानाचा प्रसंग होता. यानिमित्ताने पहिल्यांदाच मी मामं.च्या सोबत विचारपीठावर स्थ-ानापन्न झालो.

बहुजन समाज पक्षाच्या उभारणीत मामं.चे मोलाचे यो-गदान होते. त्यामुळे मलाही त्यात सहभागी होण्याची इच्छा झाली. भिंती व रस्ते रंगविणे,पोस्टर,बिल्ले स्क्रीन प्रिंटींगद्वारे छापणे,भाषणे देणे इ.उपक्रमात माझा सहभाग वाढला. त्यामुळे मला महाराष्ट्रभर व महाराष्ट्राबाहेरसुद्धा जावे लागले.

त्यांची व्याख्याने ऐकून व पुस्तके वाचून मला शिवरायांच्या राज्याभिषेकाच्यावेळी झालेल्या त्यांच्या अपमानाची जाणीव झाली. त्यातून माझे "शिवाजी शूद्र कसा ?' हे पुस्तक आकाराला आले. १९८८ मध्ये यवतमाळ येथील नगर वाचनालयात साम्यवादी विचाराच्या संघटनांनी "जातीयवाद विरोधी मेळावा' आयोजित केला होता. या मेळाव्यातील प्रमुख वक्ते कॉ.गोविंद पानसरे व अध्यक्ष मी होतो. या प्रसंगी कॉ.पानसरे यांच्या "शिवाजी कोण होता' या पुस्तकाचे प्रकाशन आणि त्याच विषयावर त्यांचे व्याख्यान झाले. त्यावेळी शिवसेनेच्या लोकांनी प्रचंड गोंधळ घातला होता. यानंतर मी कॉ.पानसरे यांचे पुस्तक वाचले. त्यातून मला "शिवाजी शूद्र कसा ?' या पुस्तकाचे शीर्षक सुचले. आज महाराष्ट्रभर हे पुस्तक वाचले जाते व त्यामुळे लेखक म्हणून मला ओळख मिळाली.

रामदासाची लंगोट

रामदासावर सर्वाधिक प्रेम करणारी व्यक्ती म्हणजे मा.म.होत. हे वाक्य आपणास धक्कादायक वाटू शकते. परंतु, आजवर रामदास-ावर जेवढे लेखन सातत्याने त्यांनी केले,ते पाहिले असता आपणास त्याची प्रचीती आल्याशिवाय राहत नाही. त्यांच्या काही निष्कर्षांवर डॉ.भाऊसाहेब पंजाबराव देशमुख यांचे स्वीय सचिव वीर उत्तमराव मोहिते यांचा प्रभाव होता. अमरावतीच्या प्रभात टॉकीजमध्ये "भगवा झेंडा' या चित्रपटात रामदासांच्या पाया पडताना शिवाजी महाराजांना दाखविले होते. या अनैतिहासिक प्रसंगामुळे शिवरायांचा अपमान झाला आहे, असे वाटल्यामुळे उत्तमराव मोहिते यांनी चित्रपटाचा पडदा फाडला होता. त्यामुळे पोलीस त्यांना घेऊन जात होते. डॉ.पंजाबराव देशमुख यांना ते दिसले तेव्हा त्यांनी त्यांना सोडविले. उत्तमराव मोहिते यांच्या या धाडसामुळे त्यांनी त्यांना "वीर' ही पदवी दिली. त्यामुळे ते वीर उत्तमराव मोहिते या नावाने ओळखले जाऊ लागले.

वीर उत्तमराव मोहिते यांनी "रामदासाचा राष्ट्रद्रोह' स्पष्ट करून त्यांना "आदिलशहाचा हेर' म्हटले. हाच धागा पुढे धरून "मामं'नी रामदासाच्या कृष्णकारस्थानाचा पर्दाफाश केला. रामदासाच्या उपदेशातून ब्राह्मण संघटित झाले व त्यामधून पेशवाई अस्तित्वात आली. या संशोधनाला सर्वसामान्य वाचक व श्रोत्यांपर्यंत पोहोचविण्यात "मामं'ना यश आले. त्यामधून मोठ्या प्रमाणात प्रबोधन होऊन अनेक पुरोगामी संघटनांना कार्यकर्ते मिळाले. एका व्यक्तीने प्राणपणाने आपल्या स्वीकृत कार्यासाठी प्रबोधनाचा जागर सुरू ठेवला तर माणसे बदलतात, हे या निमित्ताने महाराष्ट्राला कळले. शिवचरित्रात रामदासाची घुसखोरी कशी व कुणी केली यावर सातत्याने "मामं' नी लेखन व भाषणे केल्यामुळे रामदासांना नाकारण्याची मानसिकता नव्या पिढीत तयार झाली. पुरंदरेंच्या पिलावळीने रामदासाला शिवचरित्रात प्रतिष्ठित करण्यासाठी जीव-ाचा आटापिटा केला. परंतु,त्यांना हार मानावी लागली. "मामं'च्या प्रबोधनामुळे रामदासाची केवळ लंगोट शिल्लक राहिली. पत्रकारितेचा आदर्श म्हणून ज्यांच्याकडे पाहिले जाते,अशा आचार्य अत्रेसारख्या लेखकाने त्यांच्या विरोधात आपली लेखणी झिजविली. तशीच मराठी गझलची चळवळ करणाऱ्या कविवर्य सुरेश भटांनीही त्यांच्या विरोधात लेखनकामाठी केली. त्यांनी थेट "मामं'च्या देशमुख या आडनावावरच घाव घातला.

देशमुखी वतनाचे मूळ

१९९९मध्ये मराठा सेवा संघाच्या वतीने "शिवराज्य पक्षा'ची घो-षणा झाली. या नव्या पक्षाच्या अध्यक्षपदी प्रा.मा.म..देशमुखांची निवड झाली. या पक्षाच्या प्रचार व प्रसारासाठी मामं.नी पत्रकार परिषद घेतली. दूरदर्शनवर तिचे प्रसारण झाले. त्यामुळे मामं.ना पहिल्यांदा व्यापक प्रसारमाध्यम मिळाले. या घटनेमुळे त्यांच्या विरोधकांचा जळफळाट होणे स्वाभाविक होते.

सुरेश भट नागपूरच्या दै.लोकमतमध्ये या दरम्यान "सारासार' या शीर्षकाखाली एक सदर लिहित असत. त्यांनी या सदरातील एका लेखात शिवराज्य पक्षावर टीका केली. त्याचबरोबर या पक्षाचे अध्यक्ष म्हणून "मामं'वरही आगपाखड केली. एवढ्यावरच ते थांबले नाहीत तर त्यांनी "देशमुखी वतन' हे मुसलमानी अमदानीत निर्माण झाले असे विधान केले. आपल्या या विधानाचे खंडन करून ते खोटे आहे, हे कुणी सिद्ध केले तर मी कविता करणे सोडून देईन अशी घोषणाही त्यांनी या लेखात केली होती. या लेखावर मामं.नी प्रतिक्रिया काही दिली की नाही, हे मला ठाऊक नाही. परंतु,मामं.वरील आरोपांचे खंडन करण्याकरिता एक लेख लिहून सुरेश भटांकडे मी पाठविला. परंतु,त्यांनी तो प्रकाशित केला नाही. या ले-खात "देशमुखी वतन' हे मुसलमानी राजवटीत व मुसलमानांनी निर्माण केले नसून त्यापूर्वीही ते अस्तित्वात असल्याची माहिती मी दिली होती. हा लेख पुढे देत आहे. या लेखाचे शीर्षक होते-

बोगस कोण? मा.म.देशमुख की सुरेश भट !

ही "शिवराज्य पार्टी' की बहुजनांच्या नावावर निघालेले नवीन नाटक! या शीर्षकाखाली दै.लोकमत दि.६-८-१९९९ च्या अंकातील "सारासार' या सदरात सुरेश भटांनी लिहिलेला एक लेख प्रकाशित झाला आहे. संपूर्ण लेखामध्ये प्रा.मा.म.देशमुखांना त्यांनी महाराष्ट्रातील सर्वश्रेष्ठ बोगस इतिहासाचार्य या शेलक्या विशेषणाने संबोधले आहे. या लेखाच्या अनुषंगाने काही मुद्द्यांचा परामर्श घेणे आवश्यक वाटले म्हणून या ठिकाणी लिहित आहे. सुरेश भटांच्याच सारासार (अविवेकी) लेखनशैलीचा अवलंब करून लिहायचे झाल्यास कविभ्रष्ट सुरेश भट (की भ्रष्ट) असा त्यांचा उल्लेख करता येईल किंवा "कवी' या शब्दाचा वऱ्हाडी भाषेत होणारा "कळलाव्या' हा अर्थ घेतल्यास "कविवर्य' म्हणजे "कळीचा नारद' असेच म्हणावे ला-गेल. पण आपल्या शिवराळपणालाच परखडपणा समजून सदैव याच्या ना त्याच्या चरणी लोटांगण घालणाऱ्या या तथाकथित कविश्रेष्ठां(?)साठी मायमराठीचा दुरूपयोग करण्याची माझी इच्छा नाही. यापूर्वी गंगाधर पानतावणे साहित्य संस्कृती मंडळाचे अध्यक्ष होणार अशी माहिती कळल्याबरोबर व त्यानंतर यशवंत मनोहरांना अध्यक्षपद मिळाल्यावर सुरेश भटांनी जो त्रागा केला होता,तो साऱ्यांना माहित आहेच. शरद पवार मुख्यमंत्री झाल्यावर हे पद मिळाले नाही म्हणून शरद पवार ब्राह्मणविरोधी आहेत असे भट म्हणत सुटले. पण त्यांच्या थिल्लरपणामुळे डॉ.मनोहरांच्या अल्पकालीन अध्यक्षपदाची माल डॉ.य.दि.फडके यांच्या गळ्यात पडली. तेव्हा मात्र य.दि.फडके यांच्या विरोधात भटांनी दंड थोपटले नाही. किंवा पवारांचा ब्राह्मणद्वेष त्यांना सिद्ध करता आला नाही. त्यानंतर शिवसेनेची सत्ता महाराष्ट्रात आल्यावर भटांनी बाळ ठाकरे यांच्या पायाशी लोळण घेतले. तरीही त्यांना साहित्य संस्कृती मंडळाचे अध्यक्षपद मिळू शकले नाही. या साऱ्या लटपटी करण्याआधी बौद्ध धर्माच्या दीक्षेचे नाटकही त्यांनी करून पाहिले. आपल्या पुरोगामित्वाचा टेंभा मिरविण्यासाठी आजवर सारे विदूषकी चाळे करणाऱ्या भटांनी मा.म.देशमुखांच्या इतिहास ज्ञानाची उठाठेव का करावी ते कळत नाही.

शिवराज्य पार्टी स्थापन करताना मा.म.देशमुखांनी जे निवेदन पत्र परिषदेत केले, त्यावर भटांचा मुख्य आक्षेप दिसतो. आपल्या आयुष्याची उणीपुरी विसेक वर्षे ज्यांनी बुजन समाज पार्टीत काढली व बहुजनवादडच अनेकदा पुरस्कार केला, तेच विचार पत्रपरिषदेत मा.मं.नी मांडले. पण बसपात असताना त्यांच्यावर इतके तोंडसुख घेण्याची हिम्मत भटांना झाली नाही. ती आजच का झाली? त्यांनी बसपा सोडून शिवराज्य पार्टी काढली म्हणून? बसपाचे पाठबळ मा.मं.च्या सोबत नाही या विश्वासाने तर त्यांना हुरूप आला नसेल? किंवा शिवरायांवर पेटंट मिळिवण्याच्या प्रयत्नात असलेल्या शिवसेनेचा मतदार हिरावून घेण्याचा प्रयत्न मा.मं.नी केला या भीतीने तर ते चेकाळले नसावेत? की शिवसेनाकारांच्या ताटाखालचे मांजर होण्याची संधी ते शोधात असावेत? असे कितीतरी प्रश्न निर्माण व्हावेत असे विसंगत लिखाण भटांनी केले आहे.

ज्या ज्योतिबा फुल्यांना ब्राह्मणांनी मदत केली त्यांचे ऋण मानून गुलामगिरी, ब्राह्मणांचे कसब, इशारा यासारखी पुस्तके लिहून ज्योतिबांनी ब्राह्मणी काव्याची नाना रूपे व्यक्त केली आहेत, त्यांच्याच विचारसरणीवर आधारित विधाने मा.म. देशमुखांनी केलेली आहेत. तेव्हा त्यांच्या नावाचा त्यांनी पापी उपयोग केला असे कसे म्हणता येईल? बौद्ध धर्म स्वीकारलेल्या सुरेश भटांनी पाप पुण्याच्या कल्पनांना कवटाळून बसावे हेही अनाकलनीयच आहे. त्याचप्रमाणे सावित्रीबाई फुले यांना वारंवार "साध्वी' या उपपदाने संबोधणे म्हणजे ऋतंभरा, प्रीतिसुधा यांच्या रांगेत त्यांना बसविणे नव्हे काय? मराठी भाषेतील शब्दांविषयी तसेच भाषाशास्त्राविषयी अस-लेले भटांचे अज्ञान हा एक स्वतंत्र लेखनाचा विषय आहे. पण इथे इतिहासाविषयीच्या त्यांच्या अज्ञाना-चाच प्रामुख्याने विचार करुया!

समतेचा व जातीय विषमतेविरुद्धच्या लढ्याचा भटांनी उल्लेख करू नये. कारण की, त्यांनी यासाठी काहीही केलेले नाही. "बहुजन' या शब्दाच्या व्याख्येतही त्यांनी आपल्या मेंदूला व्यर्थ शिणवू नये असे मला वाटते. विशेषतः मा.म. देशमुखांनी बहुजन हा जो शब्द वापरला आहे,तो दलित, आदिवासी, इतर मागास-वर्गीय तसेच धार्मिक अल्पसंख्याक या अर्थाने. भटांनी त्याचा कुणबी-मराठा हा अर्थ घेतला. यातूनच त्यांची पूर्वग्रहित दृष्टी दिसून येते. बहुजनांच्या दंढारात (भटांचा शब्द) यांचा समावेश नसतो असे भट म्हणतात. ज्योतिबा फुले शेती करणारांना (कुळवाडी) कुणबी म्हणतात. मराठा नावाची जात महाराष्ट्रात नाही, तेव्हा कुणबीच स्वतःला मराठा म्हणवून घेतात ही वस्तुस्थिती आहे. इतिहासाचार्य राजवाड्यासारख्या संशोधकांनी कुणबी-मराठ्यांचे महाराष्ट्राच्या उभारणीत मोलाचे योगदान मान्य केलेले आहे. तेव्हा त्यांना अशा प्रकारे हिणवून चालणार नाही. जातीय श्रेष्ठत्व-ाचा अभिमान मराठा म्हणविणारांना आहे. तसेच तो ब्राह्मणांनाही आहे. ब्राह्मणी अहंकारामुळे इतरांवर सतत अन्याय होत असला तरी त्यात ब्राह्मणांना नेहमीच फायदा झा-लेला आहे. याउलट क्षत्रियत्वाच्या मगरमिठीत सापडलेल्या मराठ्यांनी स्वतःबरोबर आजवर इतरांचेही नुकसान केलेले आहे. या गोष्टीची जाणीव होऊन आजचा मराठा समाज पुरेसा जागरूक झाला आहे. फुले-आंबेडकरी विचारांचा वारसा सांगणाऱ्या या समाजाकडे भटांनी आता संशयाने पाहू नये व बहुजन समाजात फूट पाडण्याचा ब्राह्मणी कावा चालवू नये अशी माझी त्यांना विनंती आहे.

शेवटी, इतिहासाचा 'इ' माहित नसलेल्या सुरेश भटांनी या क्षेत्रातही आपले नाक खुपसून आपले हसे करून घेतले आहे. म्हणून याविषयीही थोडक्यात माहिती पाहूया. त्यांनी आपल्या अंगाचा खकाना करून घेऊ नये. कारण की ही एक शास्त्रीय चर्चा आहे. या लेखाच्या शेवटी भट म्हणतात-...पण मी बोगस इतिहासाचार्य प्रा.मा.म.देशमुख यांना येथेच माझ्या ऐतिहासिक ज्ञानात मोलाची भर पडावी म्हणून एक विनम्र प्रश्न विचारतो,असा कोणता देशमुख आहे की, ज्याची सनद शिवाजी महाराज किंवा नागपूरकर भोसल्यांकडून मिळालेली आहे? सर्वच सनदा हैद्राबादच्या निजामाकडून किंवा दिल्लीच्या मोगल बादशहाकडून मिळालेल्या आहेत. माझे हे विधान खोटे असेल तर मी (तसे सिद्ध झाल्यास) मराठी भाषेत कविता करणार नाही! इस पार या उस पार !

या ठिकाणी आपल्या ज्ञानात भर टाकण्याकरिता नव्हे तर एक आव्हान म्हणून भटांनी "देशमुखी' वतनाविषयीचा प्रश्न विचारला आहे. आणि त्यांचे विधान खोटे ठरल्यास आपण मराठी भाषेत कविता करणार नाही अशी प्रतिज्ञाही केली आहे. आपल्या इतिहासाच्या अज्ञानापोटी मराठी कविता पणाला लावण्याचा अविचार त्यांनी करू नये. कारण की, त्यांच्या कवितेचे अनेक चाहते आहेत तसा मी ही आहे. अर्थात यांत्रिक रचनेमुळे भटांची कविता आता तशीही कालबाह्य झाली आहे. म्हणून त्यांनी आता थांबणेच योग्य आहे. असो, सुरेश भटांच्या माहितीनुसार देशमुखीच्या सनदा हैद्राबादच्या निजामाकडून किंवा दिल्लीच्या मोगल बादशहांकडून मिळालेल्या आहेत, असे मोघम विधान करून आ-पले इतिहास(अ)ज्ञान पाजळण्याचा प्रयत्न त्यांनी केलेला आहे. त्यांच्या माहितीनुसार फक्त हैद्राबादच्या निजामाचे १७२४ पासून अधिपत्य होते. अर्थात या साऱ्या सनदा त्यानंतरच्या आहेत असा त्याचा अर्थ होतो. पंधराव्या शतकाच्या शेवटी अहमदनगर येथे अस्तित्वात आलेली निजामशाही भटांच्या गावीही नाही. त्याचप्रमाणे ज्या निजामशाहीचा उगम १३४७ मध्ये स्थापन होऊन १४९० ते १५२१च्या दरम्यान पाच शकले झालेल्या बहामनी राजवटीत ही देशमुखी वतन होते, याचा तर त्यांना गंधही नाही. याउलट १७२६ साली उदयास आलेल्या मोगल बादशहांनी दिलेल्या सनदा म्हणजे मुसलमानी अमदानीचे अपत्य होय व सारे देशमुख हे मुसलमानांचे चाकर असल्यामुळे त्यांचा शिवशाहीशी काहीही संबंध नाही. म्हणून मा.म.देशमुखांनी 'शिवराज्य' हे आपल्या पक्षाला नाव ठेवण्याचा त्यांना कोणताही नैतिक अधिकार नाही,असेच जणू ते सु-चवीत आहेत. कारण की,शिवाजी महाराजांनी देशमुखीच्या सनदा दिलेल्या नाहीत.

या ठिकाणी सुरेश भट पुन्हा तोंडावर आपटले आहेत. त्यांच्या या विधानावरून छत्रपती शिवाजी महाराजांचे वंशपरंपरागत वतनाविषयीचे काय धोरण होते, याविषयी भटांना काहीच माहित नाही हे स्पष्ट होते. साऱ्या इतिहास अभ्यासकांना ठाऊक अस-लेली ही गोष्ट भटांना माहित नसणे स्वाभाविकच आहे. विशेषतः केवळ एक राजकीय धोरण म्हणून शिवरायांनी वंशपरंपरागत वतनांना विरोध केला होता असे सारे ब्राह्मणी इतिहासकार आजवर म्हणत आले आहेत. त्यांच्या भूमिकेला विरोध करणारा "शिवछत्रपतींचा समाजक्रांतीचा एक प्रयत्न या शीर्षकाखाली डॉ.जयसिंगराव पवार यांनी लिहिलेला लेख मराठेशाहीचा मागोवा' या ग्रंथात आलेला आहे. त्यात स्वराज्यातील सर्व वतनदारांची इनामे व हक्क लाजिमे अमानत म्हणजे सरकार जमा केले आणि त्यांच्या मोबदल्यात प्रत्येक वतनदाराच्या वतनाच्या इनामाचा व हक्क लाजिम्यांचा विचार करून ठराविक रक्कम (शिवरायांनी) बांधून दिली. हे शिवरायांचे कार्य समाजक्रांतीला प्रेरणा देणारे आहे असे डॉ. पवार म्हणतात. पण "पवार' या आडनावाची ॲलर्जी असल्यामुळे भटांकडून वरील लेख वाचवणार नाही. म्हणून त्यांनी डॉ.अ.रा.कुळकर्णी यांचा "संस्कृती संगम' या ग्रंथातील "देशमुखी वतन' हा लेख आपल्या नजरेखालून घालावा अशी मी त्यांना शिफारस करतो.

डॉ. अ.रा.कुळकर्णी यांनी देशमुखी वतन हे भारतात मुसलमानी अंमल सुरू होण्याआधीपासून चालू होते हे पुरेशा पुराव्यांनिशी सिद्ध केले आहे. मराठ्यांचा पहिला इतिहासकार ग्रांट डफ याचा असा समज होता की बहामनीपूर्व काळातील नाईक मंडळींनी मुसलमान बंडखोरांना मदत केली व तेच पुढे देशमुख बनले. पण त्यांचा हा समज खानदेशचा पोलिटिकल एजंट व फारशीचा तज्ज्ञ कॅप्टन जॉन ब्रिग्जने खोटा ठरविला आहे. त्याच्या मते देशमुख-देशपांडे या संस्था हिंदूंच्या आहेत. मुसलमानांनी या संस्था निर्माण केल्या असे घटकाभर मानले, तर ज्या प्रदेशात मुसलमानांनी अद्याप पाऊल टाकले नव्हते, त्या म्हैसूर प्रांतात अशाच प्रकारचे अधिकारी अस्तित्वात कसे होते? यावर विस्ताराने लिहून डॉ.कुळकर्णी यांनी इ.स.७५४-९७५ या काळात होऊन गेलेल्या राष्ट्रकुटांच्या काळात ग्रामकूट या नावाचा एक ग्रामप्रमुख अधिकारी असे. देशग्राम कूट याचा अधिकार एखाद्या विभागावर-ग्रामांच्या समूह-ावर चालत असे., असे नमूद केलेले आहे. देशग्राम कूट या शब्दांचेच रुपांतर देशमुख असे झाल्यामुळे देशमुख ही संस्था इ.स.च्या आठव्या शतकापासून अस्तित्वात होती हे ही सिद्ध होते. शिवरायांनी ही संस्था खारीज केल्यामुळे त्यांनी वंशपरंपरागत सनदा देणे शक्यच नाही. पण मराठा अंमल सुरू झाल्यावर शिवपुत्र राजारामाने साऱ्या वतनांचे पुनरुज्जीवन केले. पेशवाईने तर त्यांना अधिक बळकट करून सर्व सामान्यांचे शोषण केले. हे सारे माहित नसणाऱ्या सुरेश भटांनी केवळ देशमुख वतनाविषयीच कुरापत काढली. देशपांडे वतनाविषयी त्यांची दातखिळी बसली आहे. मा.म.देशमुखांनी शिवशाहीवर बहुजात दृष्टिकोनातून पुराव्यांसह प्रकाश टाकला आहे. आता तुम्हीच सांगा,भट महोदय बोगस कोण ?

वरील लेख याठिकाणी देण्यामागील कारण म्हणजे मा.म.देशमुखांनी ज्या "शिवराज्य पक्ष' ची घोषणा केली होती, त्याला खीळ घालण्याचा प्रयत्न कविवर्य सुरेश भटांनी केला होता, तो चुकीचा होता हे आजच्या वाचकांना कळावे. त्याचप्रमाणे "देशमुखी वतन' हे मोगलांच्याही पूर्वी अस्तित्वात होते, या ऐतिहासिक वास्तवाचाही परिचय व्हावा.

कविवर्य सुरेश भटांचा माझ्याशी व्यक्तिगत स्नेह होता व त्यांच्या कवितांचा प्रभाव माझ्यावर लहानपणापासूनच होता. सातव्या वर्गाच्या ङ्गआमची मायबोलीफ या पाठ्यपुस्तकात त्यांची 'गीत तुझे मी आई गाईन' ही कविता मला होती. त्यांच्या काव्य लेखनाच्या प्रेरणा व्यक्त करणारा त्यांच्या आईच्या मुलाखतीवरील लेख मी लिहिला होता. विशेष म्हणजे ते व मी अमरावतीकर असल्यामुळे त्यांच्याशी माझी घट्ट मैत्री होती. त्यांच्या गझलांच्या अनेक खाजगी व जाहीर कार्यक्रमांमध्ये मी सहभागी झालो आहे. त्याचप्रमाणे त्यांच्या प्रभावाखाली मीही गझला लिहिल्या. तरीही त्यांच्या विरोधात मला लिह-ावे लागले. त्याचप्रमाणे ते हयात नसताना हा लेख प्रकाशित करावा लागला. ही घटना माझ्यासाठी दुःखदायक आहे. २००३ मध्ये यशोधरा प्रकाशन द्वारा प्रकाशित झालेल्या "साहित्यातील जात्यंधांची झुंडशाही' या माझ्या पुस्तकामधून याठिकाणी तो घेतला आहे.

बहुजन चळवळीतील "मामं'चे योगदान अतुलनीय असेच आहे. त्यांच्याविषयीच्या आदरभावामुळे मला हा लेख लिहावा लागला. त्यानंतर मी सा. चित्रलेखाच्या दिवाळी अंकासाठी "मामं'ची मुल-ाखत घेतली होती. "मामं'च्या एका पुस्तकात ती समाविष्ट असल्यामुळे ती वाचकांसाठी उपलब्ध आहे. त्यामधूनही मी "मामं'विषयी आदरभाव व्यक्त केला आहे. नुकतेच ते आपल्यामधून निघून गेले आहेत. त्यांना विनम्र अभिवादन करून इथेच माझ्या लेखणीला विराम देतो.

डॉ.अशोक राणा,
यवतमाळ.
९३२५५१४२७७

१३३ मत्स्यव्यवसाय संस्था बंद पडण्याच्या मार्गावर

गोंदिया आणि भंडारा जिल्ह्यातील १३३ मत्स्यव्यवसाय संस्था बंद पडण्याच्या स्थितीत असल्याने त्यावर अवलंबून असलेल्या कुटुंबियांवर उपासमारीची वेळ येऊन त्यांना गा-वोगावी भटकावे लागत असल्याची बाब निर्दर्शनास आली असल्याचे आमदार डॉ. परिणय फुके यांनी विधान परिषदेत बोलताना सांगितली. त्यामुळे मत्स्यव्यवसाय वाढवण्यासाठी शासन काही कार्यवाही आणि उपाययोजना करणार आहे का असा प्रश्नही त्यांनी उपस्थित केला. त्यावर बोलताना मत्स्योद्योग व बंदरे विकास मंत्री नितेश राणे यांनी ६४ तलाव मत्स्यव्यवसायासाठी उपलब्ध करून देण्यात आल्याची माहिती दिली आहे.

आमदार डॉ. परिणय फुके यांनी सोमवारी अर्थसंकल्पीय अधिवेशनात । गोंदिया आणि भंडारा जिल्ह्यातील मत्स्यव्यवसायावर अवलंबून असलेल्या कुटुंबांच्या उदरनिर्वाहाबाबत महत्वाचा प्रश्न उपस्थित केला. गोंदिया आणि भंडारा जिल्ह्या-तील १३३ मत्स्यव्यवसाय संस्था बंद पडण्याच्या स्थितीत असल्याने या मत्स्यव्यवसायावर अवलंबून असलेल्या लाखो कुटुंबियांवर उपासमारीची वेळ येऊन त्यांना रोजगारासाठी गावोगावी भटकावे लागत असल्याची बाब डिसेंबर, २०२४ मध्ये निदर्शनास आली आहे का असा प्रश्न डॉ. फुके यांनी उपस्थित केला. तसेच गोंदिया व भंडारा जिल्ह्यातील मत्स्योद्योग प्रोत्साहनपर अनुदान देण्याबाबत आणि मत्स्यव्यवसाय वाढविण्याच्या दृष्टीने शासनामार्फत कोणती कार्यवाही आजवर उपाययोजना केली जाते आहे याबाबत माहिती देण्याबाबतही विचारण्यात आले.

त्यावर बोलताना मत्स्योद्योग व बंदरे विकास मंत्री नितेश राणे यांनी सविस्तर उत्तर दिले. मत्स्यव्यवसाय विभागाकडील ६४ तलाव ३ जुलै २०१९ च्या शासन निर्णयानुसार मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांना मासेमारीसाठी उपलब्ध करुन देण्यात आले आहेत. गोंदिया व भंडारा जिल्ह्यातील एकूण १४४ मालगुजारी तलाव, जिल्हा परिषद, गोंदिया पाटबंधारे मत्स्यपालन सहकारी संस्थेस प्राधान्याने मासेमारीसाठी ठेक्याने देण्यात आलेली आहेत, अशी माहिती मंत्री नितेश राणे यांनी सभागृहात दिली.तसेच गोंदिया व भंडारा जिल्हात बांध पद्धतीद्वारे पावसाळ्यात मत्स्यप्रजनन करून मत्स्यबीज निर्मिती करणाऱ्या संस्थांना प्रोत्साहन दिले जाते आहे. त्यासाठी वर्ष २०२२-२३ मध्ये बांध प्रजननासाठी उपयोगी असणाऱ्या साहित्याचा पुरवठा ९ संस्थांना मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत ८.९७ लाख रूपयांचा लाभ देण्यात आला होता, अशीही माहिती राणे यांनी सभागृहात दिली. तसेच जिल्ह्यातील मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांना मासेमारीसाठी आवश्यक असणारे मासेमारी जाळे आणि नौका अनुदानावर खरेदीसाठी मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य योजनेंतर्गत ५० टक्के अनुदानाने स्वस्त दरात उपलब्ध करून देण्यासाठी २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात सर्वसाधारण योजनेंतर्गत २१ लाख रुपयांची तरतूद जिल्हा वार्षिक योजनेंतर्गत अर्थसंकल्पित असून त्याचा लाभ गोंदिया व भंडारा जिल्ह्यातील मच्छिमारांना होणार आहे, असे सांगितले.

गोंदियात 'फायर ऑडिट'कडे दुर्लक्ष

शहरात मोजक्याच व्यावसायिकांकडे अग्निसुरक्षा यंत्रणा उन्हाळा सुरू झालाय, आग लागली तर करणार काय?

गोंदिया :– उन्हाळ्यात तापमानाचे प्रमाण वाढले की, आगीच्या घटना वाढतात. आग एका ठिकाणी लागली, तरी त्याची धग परिसरात पोहोचून मोठे नुकसान होते. या घटना टाळण्यासाठी सर्व प्रकारातील आस्थापनांसह छोटे–मोठे व्यावसायिक व मोठ्या गृहप्रकल्पांमध्येही वर्षातून किमान एकदा तरी अग्निसुरक्षा व्यवस्थेचे परीक्षण (फायर ऑडिट) करणे बंधनकारक आहे. शहरात मात्र, हॉस्पिटल आणि काही मोजक्याच आस्थापना वगळता इतरांनी फायर ऑडिटकडे दुर्लक्ष केले आहे.

गोंदिया नगर पालिकेकडे असलेल्या नोंदीनुसार १० हजारांवर व्यावसायिक आस्थापना (बिगर निव–ासी) आहेत. यात हॉस्पिटल, हॉटेल, मंगल कार्यालये, विविध दुकाने, शासकीय, निमशासकीय कार्यालये, शॉपिंग मॉल, चित्रपटगृह, सभागृह, कारखाने, वाहन विक्री, सोन्याची दालने आदींचा समावेश होतो. यापैकी अवघे पाच टक्केच आस्थापनांकडे अग्निसुरक्षा यंत्रणा कार्यरत आहे.

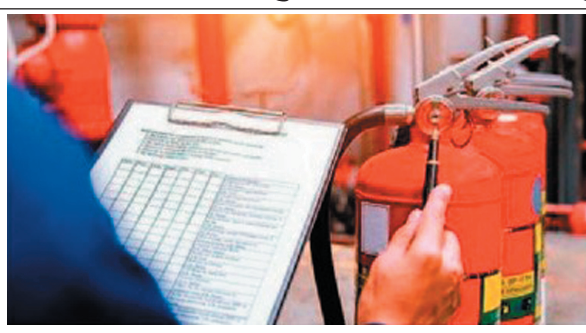

आगीची ९० टक्के कारणे शॉर्टसर्किट

आगीची २० टक्के कारणे शॉर्टसर्किट असल्याचे दिसून येते. त्यामुळे आस्थापना, दुकाने, घरे, कंपनी व कारखाने आदी ठिकाणी काळजी घेणे गरजेचे आहे. उन्हाळ्यात इलेक्ट्रिक उपकरणे गरम होतात, वायरिंग वितळते, तर कथी तारांचे घर्षण होते. अशा स्थितीत शॉटसर्किट होऊन आग लागू नये याबाबत काळजी घेणे अत्यधिक गरजेचे आहे.

अग्निसुरक्षा यंत्रणाच कार्यान्वित नाही

आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपायोजना अधिनियम, २००६ नुसार सर्वसामान्य जनतेचा कामानिमित्त किंवा अन्य कोणत्याही कारणास्तव संबंध येतो, अशा ठिकाणी अग्निसुरक्षा चोख ठेवणे बंधनकारक आहे. वर्षातून किमान एकदा आस्थापनेच्या ठिकाणी अग्निसुरक्षेचे परीक्षण करून नगर पालिकेला अहवाल देणे बंधनकारक आहे. शहरात मात्र, बहुतांश आस्थापनांमध्ये अग्निसुरक्षा यंत्रणाच कार्यान्वित नाही, तर परीक्षण हा विषयच लांब राहिला. अशा परिस्थितीत एखाद्या ठिकाणी आग लागली, तर अग्निशमन दल घटनास्थळी पोहोचेपर्यंत काहीच करता येत नाही. यामुळे आग भडकून जीवित व वित्तहानीची शक्यता असते. नियमांचा भंग करणाऱ्यांवर नगरपालिकेनेच कार्यवाही करणे गरजेचे आहे.

ऑडिट कसे केले जाते ?

फायर ऑडिट करणाऱ्या सरकारमान्य संस्था कार्यरत आहेत. आस्थापनांनी त्यांच्याकडून फायर ऑडिट करून आवश्यक त्या उपायोजना कार्यान्वित केल्याचा अहवाल नगर परिषदेला सादर करणे बंधनकारक आहे.

अनेकांना नोटीस बजावल्या

व्यवसायिक आस्थापनांना तर अग्निसुरक्षा यंत्रणा कार्यान्वित करून त्यांचे नियमित ऑडिटही करून नगर परिषदेला अहवाल सादर करणे बंधनकारक आहे. हॉस्पिटल वगळता इतर बिगरनिवासी आस्थापना या नियमांकडे दुर्लक्ष करत असून, याबाबत त्यांना वारंवार नोटिसा बजावलेल्या आहेत. सध्या उन्हाळा सुरू असल्याने पुन्हा सर्व आस्थापनांना अग्निसुरक्षा यंत्रणा कार्यन्वित करण्याबाबत आवाहन केले जाणार आहे.

नगरपालिका कारवाई का करीत नाही?

व्यावसायिक आस्थापना फायर ऑडिट नियमांचे पालन करत नाही. त्यामुळे दुर्घटनेची शक्यता बळावते. अशा व्यावसायिकांवर नगर परिषद कारवाई का करीत नाही, असा प्रश्न उपस्थित होत आहे.

अशी असावी फायर सेफ्टी सिस्टिम

स्मोक अलार्म
फायर सप्रेशन सिस्टिम
पाणी शिंपडण्याची व्यवस्था
अग्निसुरक्षा चिन्हे
आपत्कालीन दरवाजे
खाली उतरण्यासाठी शिडी

५ टक्के आस्थापनांकडे अग्निसुरक्षा यंत्रणा कार्यरत आहे. तेच नियमित फायर ऑडिट करून अहवाल सादर करतात.

कोट्यवधीच्या इमार–तीत व्यवसाय करणाऱ्या उर्वरितांनी या नियमाला अक्षरशः तिलांजली दिली आहे. वर्षातून किमान एकदा आस्थापनेच्या ठिकाणी अग्निसुरक्षेचे परीक्षण करून पालिकेला अहवाल देणे बंधनकारक आहे.

२७९ तक्रारींचा जलद निपटारा

मुख्यमंत्री सचिवालय कक्ष ठरतोय फायद्याचा; २ वर्षांमध्ये ५१८ तक्रारी झाल्या प्राप्त

गोंदिया:– ग्रामीण भागातील नागरिकांचे प्रश्न, शासनस्तरावरील कामांसंदर्भात प्राप्त होणारी निवेदने, अर्जावर जलदगतीने कार्यवाही व्हावी, यासाठी जिल्हास्तरावर जिल्हाधिकारी कार्यालयात ममुख्यमंत्री सचिवालय कक्षफ स्थापन करण्यात आला. त्यामुळे जिल्हास्तरावर येणाऱ्या समस्यांचा जलदगतीने निपटारा केला जात आहे. या कार्यालयात १ जानेवारी २०२३ ते २८ फेब्रुवारी २०२५ पर्यंत ५१८ तक्रारी प्राप्त झाल्या. त्यातील २७९ तक्रारींचा जिल्हाधिकारी कार्यालयस्तरावरच निपटारा करण्यात आला. जिल्हाधिकारी कार्यालयात स्थापन मुख्यमंत्री सचिवालय कार्यालयात नागरिकांकडून मुख्यमंत्र्यांना उद्देशून लिहिलेले दैनंदिन अर्ज, निवेदने येथे स्वीकारली जात आहेत. हे कार्यालय १ जानेवारी २०२३ पासून कार्यान्वित करण्यात आले. आलेल्या अर्जाची पोचपावती संबंधितांना दिली जात आहे. या कार्यालयात प्राप्त होणाऱ्या अर्जाचा दर महिन्याला आढावा घेतला जातो. त्यामुळे जिल्हास्तरावर प्राप्त होणाऱ्या तक्रारींचा निपटारा लवकर होण्यास मदत होत आहे. निवासी उपजिल्हाधिकारी या कक्षाचे पदसिद्ध विशेष कार्याधिकारी आहेत. नायब तहसीलदार व एक महसूल सहाय्यक या कक्षाचे काम पाहात आहेत. या कक्षामुळे नागरिकांना मुंबई येथील सचिवालयात जाण्याची गरज भासू नये, यासाठी जिल्ह–ास्तरीय मुख्यमंत्री सचिवालय कक्ष स्थापन करण्यात आला. या कक्षात प्राप्त झालेल्या तक्रारी, निवेदने संबंधित विभागाकडे पाठवून त्याची चौकशी व योग्य कार्यवाही करण्याचे सूचित करण्यात येत आहे. त्याचबरोबर झालेल्या कार्यवाहीची माहिती संबंधित तक्रारदाराला दिली जात आहे. लोकशाहीदिनी या कक्षात प्राप्त तक्रारींचा आढावा घेतला जातो. त्यामुळे स्थानिक पातळीवर सुटण्यासारख्या तक्रारींचा निपटारा होण्यास मदत होत आहे. तसेच धोरणात्मक निर्णय आवश्यक असल्यास सचिवालयस्तरावर माहिती पुरविली जाते. अशातच १ जानेवारी २०२३ ते २८ फेब्रुवारी २०२५ पर्यंत ५१८ तक्रारी प्राप्त झाल्या. त्यापैकी मुख्यमंत्री सचिवालय कक्ष मुंबईकडे १४० आणि ३ इतर अर्ज मुख्यमंत्री सचिवालयाकडे पाठविण्यात आले. २७९ अर्ज जिल्हाधिकारी कार्यालयस्तरावर निकाली काढण्यात आले. अशा एकूण ४२२ अर्जावर या कार्यालयामार्फत कार्यवाही पूर्ण करण्यात आली. ९६ अर्ज कार्यालयाकडे प्रलंबित असून संबंधित यंत्रणेकडे कारवाईसाठी अग्रेसित केले आहे.

वर्ष	प्राप्त अर्ज	निकाली	प्रलंबित	मुख्य सचिवालय
2022	—	—	—	1
2023	279	—	—	58
2024	215	—	—	57
2025	15	—	—	24
एकूण	518	279	96	140

जिल्हाधिकारी कार्यालयात स्थापन झालेल्या मुख्यमंत्री सचिवालय कक्षातील तक्रारींमध्ये वाढ होत आहे. या कक्षामुळे स्थानिक नागरिकांना मुंबईला जाण्याचा आणि पाठपुराव्याचा त्रास वाचला आहे. त्या तक्रारींचे निराकरण येथूनच होत आहे. जी प्रकरणे मुंबईशी निगडीत आ–हेत. ती तिकडे पाठविली जात आहेत. नागरिकांनी या कक्षाचा लाभघ्यावा.

– भय्यासाहेब बेहरे, निवासी उपजिल्हाधिकारी

पदवीधर बेरोजगारांसाठी गडचिरोलीत २८ मार्चला रोजगार मेळावा

गडचिरोली : विपुल खनिज संपदेने समृद्ध असलेल्या आणि आता स्टील निर्मितीचा जिल्हा म्हणून नावारूपास येणाऱ्या गडचिरोली जिल्ह्यातील पदवीधर बेरोजगारांसाठी गोविंदराव वंजारी फाऊंडेशनच्या वतीने २८ मार्चला सकाळी १० ते ६ या वेळेत येथील महाराजा सेलिब्रेशन हॉल, धानोरा रोड येथे भव्य रोजगार मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले आहे.

नागपूर विभाग पद–वीधर मतदारसंघाचे आमदार ॲड. अभिजित वंजारी यांच्या पुढाकारातून होत असलेल्या या मेळाव्यात मोठ्या प्रमाणात रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होणार आहेत. महाराष्ट्रातील सुमारे ४० नामांकित कंपन्या या रोजगार मेळाव्यात सहभागी होणार असून थेट मुलाखतीच्या माध्यमातून उमेदवारांची निवड करणार आ–हेत. निवड झालेल्या उमेदवारांना त्याच ठिकाणी नियुक्तीपत्र देण्यात येणार आहे.

सदर रोजगार मेळाव्यात वर्धा जिल्ह्यातील प्रत्येक तालुक्यातील पदवीधर बेरोजगार सहभागी होऊ शकतील. तत्पूर्वी त्यांना ऑनलाईन नोंदणी करावी नोंदणी झालेल्या उमेदवारांनी २८ मार्च रोजी नियोजित ठिकाणी शैक्षणिक पात्रतेचे सर्व कागदपत्रे घेऊन उपस्थित राहणे बंधनकारक आहे. संबंधित उमेदवारांच्या शैक्षणिक पात्रतेनुसार संबंधित कंपनीना देण्यात आलेल्या क्रमांकाचे टोकण उमेदवारांना देण्यात येईल.

झाडांची अवैध कत्तल; वनविभाग अनभिज्ञ

गोरेगाव :– येथील वनपरिक्षेत्राधिकारी कार्यालयाच्या वतीने झाडे कटाई कंत्राटदारास सातबारा गट क्रमांक व नमूना आठ मअफ खसऱ्याद्वारे झाडे कापण्याची परवानगी देण्यात येते. त्या परवान्यावर कंत्राटदार खसऱ्यातील झाडे कापणीसह इतरत्र शेतशिवारातील झाडे कापून अवैधपणे खसरा काढलेल्या परिसरात गोळा करत आहेत. तरीसुद्धा वनविभागाचे कर्मचारी याकडे दुर्लक्ष करीत आहेत.

वनविभागाने तालुक्यातील १८ झाडे कटाई कंत्राटदारांना शेतशिवारातील इतर जातीचे झाडे अंदाजे गोलाई व लंबाईनुसार कापण्याची खसरा परवानगी दिली आहे. मात्र, कंत्राटदार मिळेल त्या शेतकऱ्यांकडून कमी किमतीत इतर जातीची मोठी झाडे व सागवनाची झाडे कापत आहेत. कापलेली झाडे सटवा, बोटे, डव्वा, मोहाडी, कमरगाव, मुरदोली, तेढा, तुमसर, निंबा, चोपा, हिरापूर, आसलपाणी, बागडबंध, सोनी, शहारवाणी, गोंदेखारी, बोळुंदा, तिल्ली मोहगाव या गावालगत साठवण करून ठेवली आहे. या साठवणीत परवानगी असलेल्या खसऱ्यातील झाडांची गोलाई व लंबाईपेक्षा मोठमोठी लाकडे वनविभागाच्या कर्मचाऱ्यांना दिसत असले तरी त्यावर वनकर्मचारी दंडात्मक कारवाई करीत नाहीत. दरम्यान, कंत्राटदारांना अन्य शेतशिवारात असलेल्या झाडांची कटाई करण्याचे धाडस वाढत आहे. खसऱ्यातील झाडांऐवजी मोठ्या प्रमाणावर अवैध वृक्षतोड होत असल्याने शेतशिवार ओस पडू लागले आहे.

अवैधपणे झाडे कापणाऱ्यांवर कारवाई करण्यात आली आहे. साठवण केलेल्या स्थळांना भेट दिली जात आहे. अवैधिरित्या झाडे कटाई करणाऱ्यांवर कठोर कारवाई करण्यात येईल.

मनोज गाडवे, वनपरिक्षेत्राधिकारी, गोरेगाव.

मामा तलावदुरुस्तीने होणार सिंचनात वाढ:-पौर्णिमा ढेंगे

अर्जुनी मोरगाव:– तला–वदुरुस्तीवर होणार ९२ लाखांचा खर्च लोकमत अर्जुनी मोरगाव मामा तलावाच्या दुरुस्तीसाठी निधी कमी पडू देणार नाही. तल–ावाचे पुनरुज्जीवन झाल्यानंतर त्याची साठवणूक क्षमता वाढणार आहे. या तलावामुळे हजारो एकर शेती सिंचनाखाली येणार. पर्यायाने शेतकऱ्यांना सिंचनाची सोय झाल्याने इतर पिकांचे उत्पादन घेण्यास मदत होईल. इटखेडा, पळसगाव परिसरांत हरितक्रांतीच होईल, असे प्रतिपादन जि.प. महिला व बालकल्याण सभापती पौर्णिमा ढेंगे यांनी केले.

तालुक्यातील इटखेडा, घाटी पळसगाव येथील तीन मामा तलावांच्या दुरुस्ती व पुनरुज्जीवन कामाला बुधव–ारी सुरुवात करण्यात आली. याप्रसंगी त्या बोलत होत्या. जिल्हा जलसंधारण अधिकारी, लघुपाटबंधारे विभाग जिल्हा परिषद गोंदियाच्या वतीने इटखेडा व घाटी पळसगाव येथील मामा तलावदुरुस्तीला मंजुरी मिळाली आहे.

या कामाला सुरुवात करताना पंचायत समितीचे सदस्य भाग्यश्री सयाम, सरपंच वलथरे, बंडू खुणे, णे, राकेश पवार उपस्थित होते. ढेंगे

म्हणाल्या, तालुक्यातील मामा तलावांची स्थिती खराब झाली आहे.

तालुक्यात मोठ्या प्रमाणात तलावात आहे. त्या तलावांच्या पुनरुज्जीवनाच्या कामाला गती देण्यासाठी प्रयत्न करणार असल्याचे सांगितले. तलावातील पाणी शेतकऱ्यांसाठी वरदान ठरून शेतकऱ्यांना बारामाही पिके घेण्यासाठी मदत होणार आहे.

असा होणार खर्च निधी

तालुक्यातील इटखेडा येथील गट नंबर २४१ मधील तलाव गेट दुरुस्तीसाठी ३५ लाख ७९ हजार ९०३ रुपये. घाटी पळसगाव येथील गट नंबर १६८ मधील तलावदुरुस्तीसाठी १४ लाख ८८ हजार ६५१ रुपये. पळसगाव गट नंबर २३५ तलावाच्या दुरुस्तीवर ४१ लाख ८४ हजार १२१ रुपये असे तालुक्यातील तीन माजी मालगुजर तलावाच्या पुनरुज्जीवन कामावर ९२ लाख ५२ हजार ६७५ रुपये खर्च केले जाणार आहे.

४४ अस्थिव्यंग मुलांची शस्त्रक्रियेकरीता निवड

गोंदिया:– समग्र शिक्षा च्या दिव्यांग मुलांसाठी काम करणाऱ्या समावेशीत शिक्षण विभागामार्फत २५ मार्च रोजी जिल्ह्यातील ० वयोगटा पासून तर अंगणवाडी तथा इयत्ता १ ली ते १२ वी मध्ये शिक्षण घेणाऱ्या अस्थिव्यंग मुलांसाठी शस्त्रक्रिया पूर्व तपासणी शिबिर बाई गंगाबाई रुग्णालयात आयोजित करण्यात आले होते.या शिबिरांत नागपूर येथील प्रसिद्ध अस्थिरोग तज्ञ डॉ. विराज शिंगाडे यांनी ४४ अस्थिव्यंग मुलांची शस्त्रक्रियेकरीता निवड केली आहे.पहिल्या टप्प्यात आज जिल्ह्यातील १०० च्या वर अस्थिव्यंग मुलांची शस्त्रक्रिया पूर्व तपासणी करण्यात आली.

३५ लाभार्थ्यांच्या शेतीसाठी धावले 'वन धन'

डॉ.श्यामाप्रसाद मुखर्जी विकास योजना; वन्यजीव संरक्षित सीमेतील शेतकऱ्यांना मिळाले सौर कुंपण

गावे	लाभार्थी संख्या	नोंदणी	वाटप
खोबा	71	54	30
डुग्गीपार	00	00	00
श्रीरामनगर	00	00	00
गोंगले	47	23	00
पांढरवाणी	25	14	00
कोहळीटोला (शेंडा)	23	06	05
भुसारीटोला	25	18	00
धामणेवाडा	15	00	00
एकूण	206	115	35

गोंदिया:– गावातील जन–जल–जंगल–जमीन या संसाधनाचा शाश्वत विकास साधून उत्पादकता वाढविणे, गावकऱ्यांची वनावरील निर्भरता कमी करणे, शेतीला पूरक जोडधंदे निर्माण करणे, पर्यायी रोजगार उपलब्ध करून देणे. यातून मानव–वन्यप्राणी संघर्ष कमी करणे व अशा त–हेने गावकऱ्यांच्या सहभागातून वन व वन्यजीवांचे संरक्षण आणि व्यवस्थापनाचा दर्जा उंचावणे आवश्यक आहे. त्यासाठी व्याघ्र प्रकल्पातील बफर क्षेत्र व वन्यजीव संरक्षित क्षेत्र सीमेच्या २ किमीच्या आतील गावांमध्ये डॉ. श्यामाप्रसाद मुखर्जी जन–वन विकास योजना सुरू करण्यात आली. या योजनेंतर्गत सडक अर्जुनी वनपरिक्षेत्रांतर्गत ३५ लाभार्थ्यांना सौर कुंपणाचा लाभ देण्यात आला आहे.

वन धन योजनेचे प्रमुख काम आदिवासी लोकांसाठी उपजीविकेचे साधन निर्माण करणे आणि त्यांना उद्योजक बनविणे आहे. याशिवाय वन धन विकास केंद्रांच्या मालकीच्या आदिवासी समुदायांची जंगले असलेल्या आदिवासी जिल्ह्यांमध्ये स्थापना करणे आहे. आदिवासी भागात मवन धन विकास केंद्रेफ स्थापन करण्यात आली.

वनोपजांवर प्राथमिक प्रक्रिया आणि मूल्यवर्धनाची उपलब्धता सुनिश्चित करणे आणि आदिवासींना रोजगार उपलब्ध करून देणे हाद–खील या योजनेचा उद्देश आहे. एका सामान्य वन धन विकास केंद्रात २० आदिवासी सदस्य असतात. अशी १५ वन धन विकास केंद्रे मिळून १ वन धन विकास केंद्र गट तयार करतात. नवेगाव–नागझिरा व्याघ्र प्रकल्पातील गाभा क्षेत्रा–तील गावांतही वन धन योजना राबविण्यात येत आहे. राज्यात वनविभागामार्फत वन्यप्राणी संरक्षण व संवर्धन करण्याच्या अनुषंगाने ठोस उपाययोजना केल्या जात असल्याने वन्यप्राण्यांना पुरेसे संरक्षण मिळाले असून त्यांच्या संख्येतही वाढ होत आहे.

वाघ आणि बिबट या वन्यप्राण्यांच्या प्रादुर्भावामुळे काही वनालगतच्या गावांमध्ये अलीकडे वारंवार होत असलेल्या मनुष्यहानीच्या घटनांमुळे वन सीमेवर योग्य त्या ठिकाणी लोखंडी जाळीचे कुंपण उभारून देण्याबाबत ग्रामस्थ व लोक प्रतिनिधींकडून वेळोवेळी मागणी करण्यात आली होती. शास–नाने वाघ आणि बिबट्यांच्या प्रादुर्भावामुळे वनालगतच्या गावामध्ये होत असलेल्या मनुष्यहानी आणि वाढणाऱ्या पीक नुकसानीच्या घटना लक्षात घेता. डॉ. श्यामाप्रसाद मुखर्जी जन–वन विकास योजनेची व्याप्ती वाढवून वनालगतच्या काही गावातील वन सीमेवर साखळी जाळीचे कुंपण घालण्याची योजना सुरू केली. या योजनेंतर्गत सडक अर्जुनी वनपरिक्षेत्रांतर्गत एकूण २०६ लाभार्थ्यांनी सौर कुंपणाची मागणी नोंदविली होती. त्यापैकी ३५ लाभार्थ्यांना सौर कुंपण पुरविण्यात आले. नोंदणी करणाऱ्या इतरांनाही टप्प्याटप्याने लाभ देण्यात येणार आहे.

जंगलालगतच्या गावातील नागरिकांचे जीवनमान उंचावण्यासाठी डॉ. श्यामाप्रसाद मुखर्जी जन वन योजना सुरू करण्यात आली आहे. या योजनेतर्गत नागरिकांना विविध सोयीसुविधा पुरविण्यात येत आहेत. ही योजना त्या गावांतील नागरिकांसाठी संजीवनी ठरत आहे.

– सचिन डोंगरवार, सहाय्यक वनसंरक्षक

विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर

(महाराष्ट्र शासनाचा अंगिकृत उपक्रम)

कार्यकारी अभियंता, उपसा सिंचन प्रकल्प विभाग, तिरोडा, तह.तिरोडा, जि.गोंदिया

(ई–मेल : eelipd_tirora@yahoo.in दुरध्वनी क्र.२५३४१६

ई-निविदा सुचना क्र.०७/२०२४-२५ (दुसरी वेळ)

Main Potral://https://mahatenders.gov.in

महाराष्ट्र राज्याच्या राज्यपालांच्या वतीने कार्यकारी अभियंता, उपसा सिंचन प्रकल्प विभाग, तिरोडा तह.तिरोडा जि.गोंदिया, जलसंपदा विभाग, महाराष्ट्र शासन ह्यांचे कार्यालयाकडून खालील कामाकरिता सक्षम (CONSULTANTS) असलेल्या कंत्राटदाराकडून ब–१ नमुन्यातील ई–निविदा प्रणालीद्वारे (ऑनलाईन) निविदा मागविण्यात येत आहे. निविदा कागदपत्र शासनाच्या http://mahatenders.gov.in येथून डाऊनलोड करण्यात यावे. सविस्तर निविदा सुचना व ई निविदेबाबत सर्व माहिती शासनाच्या संकेतस्थळावर व विभागीय कार्यालयाच्या सुचना फलकावर उप–लब्ध आहे.

निविदा स्विकारण्याचा अथवा नाकारण्याचा अधिकार कार्यकारी अभियंता, उपसा सिंचन प्रकल्प विभाग, तिरोडा तह.तिरोडा जि.गोंदिया यांनी रहरून ठेवला आहे. अट असलेली निविदा स्विकारली जाणार नाही.

अ.क्र.	कामाचे नाव	कामाची निविदा रक्कम	बयाना रक्कम	कोऱ्या निविदेची रक्कम	पात्रता	काम पूर्ण करण्याचा कालावधी
१.	धापेवाडा उपसा सिंचन योजना टप्पा–२ अंतर्गत वनजमिनीचे प्रस्ताव बनविण्याचे काम.	रु.४१.२८ लक्ष	रु. ४२,०००/-	रु.२,०००/– जीएसटी १८% Rs.३६०/–= रु.२,३६०/–	सर्वांसाठी खुली जे कामासाठी पात्र ठरतात	१२ महिने (पावसाळा कालावधी धरुन)

अ) ई–निविदा उपलब्ध कालावधी	:–	दि.२८/०३/२०२५ सकाळी ११.०० ते ०४/०४/२०२५ वेळ १७.४५ वाजता पर्यंत
ब) ई–निविदा सादर करण्याचा अंतिम कालावधी	:–	दि.०४/०४/२०२५ वेळ १७.४५ वाजता पर्यंत
क) निविदा पूर्व बैठक	:–	लागू नाही.
ड) निविदा उघडणे (तांत्रिक लिफाफा)	:–	दिनांक ०७/०४/२०२५ (वेळ सकाळी १२.३० वाजता)

(सदर निविदे सुचनेत काही बदल होत असल्यास फक्त वरील वेबसाईटवरती कळविण्यात येईल.

१) सदर कामाकरीता पश्चात अर्हता (Post.qualification) QCBC चे आधारे लागू आहे.

२) कार्यकारी अभियंता कार्यालयातून ई–निविदा कोरे प्रपत्रे विकली जाणार नाहीत.

३) सविस्तर ई–निविदा सुचना महाराष्ट्र शासनाच्या इलेक्ट्रानिक टेन्डर management http://mahatenders.gov.in वर तसेच कार्यकारी अभियंता कार्यालयातील नोटीसबोर्डवर पहावयास मिळेल.

४) या कामाचे अंदाजपत्रक, दर, विश्लेषण, मोजमापे नकाशे इ.कार्यकारी अभियंता यांच्या कार्यालयात उपलब्ध आहे. निविदाकार प्रत्यक्ष कार्यक्षेत्र परिस्थितीनुसार दर भरण्यास जवाबदार राहतील आणि याकरिता कोणताही प्रकारचे दावे (Claims) निविदाकारास देय राहणार नाही.

जावक क्र./५०२/निली/२०२५ दि.१९/०३/२०२५
कार्यकारी अभियंता यांचे कार्यालय
उपसा सिंचन प्रकल्प विभाग, तिरोडा

अ.प्र.कापसे
कार्यकारी अभियंता
उपसा सिंचन प्रकल्प विभाग,
तिरोडा

जिमाका/गों/जाहि/१२३/२०२५

प्रलंबीत कामांना प्राधान्य देवून निर्धारित वेळेत कामे पूर्ण करा-पालकमंत्री बाबासाहेब पाटील

गोंदिया :- गोंदिया जिल्ह्यातील शेतकरी व नागरिकांच्या मुलभूत व महत्वाच्या प्रलंबीत कामांना प्राधान्य देवून संबंधित यंत्रणांनी रखडलेली कामे निर्धारित वेळेत पूर्ण करावे, असे निर्देश राज्याचे सहकार मंत्री तथा जिल्ह्याचे पालकमंत्री बाबासाहेब पाटील यांनी दिले.

जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या सभागृहात (ता.२२) जिल्ह्यातील प्रलंबीत असलेल्या विविध विषयांबाबत संबंधित विभाग प्रमुखांची आढावा बैठक घेण्यात आली, त्यावेळी ते बोलत होते. खासदार प्रफुल पटेल, खासदार डॉ.प्रशांत पडोळे, माजी आमदार राजेंद्र जैन, जिल्हाधिकारी प्रजित नायर, पोलीस अधीक्षक गोरख भामरे, जि.प.मुख?य कार्यकारी अधिकारी एम.मुरुगानंथम यांची यावेळी प्रामुख्याने उपस्थिती होती.

पालकमंत्री श्री. पाटील म्हणाले, जिल्ह्यातील अपूर्ण सिंचन प्रकल्प, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, समृध्दी महामार्ग, रस्ते विकास, शहरातील स्वच्छता, घनकचरा व्यवस्थापन व विविध विकासाची प्रलंबीत असलेली कामे संबंधित विभागाने निर्धारित वेळेत पूर्ण करावे. जिल्ह्याच्या सर्वांगिण विकासाच्या दृष्टीने कामे करतांना कामाची गुणवत्ता दर्जेदार असणे आवश्यक आहे असे त्यांनी सांगितले.

खासदार प्रफुल पटेल यांनी बिरसी विमानतळापासून समृध्दी महामार्ग पर्यंत नविन रिंग रोड संदर्भातील महत्वाची कामे पूर्ण करुन लवकरात लवकर काम सुरु करण्याचे निर्देश दिले. तसेच अर्जुनी मोरगाव तालुक्यातील झाशीनगर उपसा सिंचन प्रकल्प योग्यरित्या पूर्ण करुन सुरु करण्यात यावे व सौंदड येथील राष्ट्रीय महामार्गाच्या रेल्वेलाईन जवळील काम तातडीने पूर्ण करण्याचे निर्देश संबंधित विभागाला दिले.

सदर बैठकीत समृध्दी महामार्ग कार्य प्रगती, महाराष्ट्र रेल्वे इन्फ्रास्ट्रक्चर डेव्हलपमेंट कार्पोरेशन (चठखऊउ) अंतर्गत कामे, नॅशनल हायवे अथॉरिटी ऑफ इंडिया (छकख) अंतर्गत कामे, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय इमारत बांधकाम, गोंदिया शहरातील जुन्या उड्डाणपुलाचे बांधकाम, मरारटोली येथील उड्डाणपुलाचे बांधकाम, डम्पींग ग्राऊंड भूसंपादन प्रस्ताव व मंजुरी, सुभाष गार्डनचे नविनीकरण व सौंदर्यीकरण, रेलटोली परिसरातील रेल्वे पाईपलाईनच्या दुरस्तीची कामे, स्मशानभूमी सभागृह दुरुस्ती, वाढीव पाणीपुरवठा योजनेंतर्गत कामे, भूमीगत गटार योजनेंतर्गत कामे. सिंचन विभागांतर्गत झाशीनगर उपसा सिंचन योजनेची कामे, रजेगाव-काटी व तेढवा-शिवणी सिंचन प्रकल्पाची कामे, डांगोरली बॅरेज प्रकल्पाचे काम, निमगाव लघु प्रकल्पाचे काम. नगर परिषद अंतर्गत नविन सभागृह व नविन प्रशासकीय इमारत बांधकामाचे प्रस्ताव. आदिवासी विभागांतर्गत मुलींसाठी नविन वसतिगृहाच्या जागेचा प्रस्ताव, गोविंदपूर येथे गोंडवाना सभागृहासाठी जागेचा प्रस्ताव, नवेगाव-नागझिरा व्याघ्र प्रकल्प अंतर्गत कामे आदी विषयांचा यावेळी आढावा घेण्यात आला.

सभेला निवासी उपजिल्हाधिकारी भैय्यासाहेब बेहेरे, उपजिल्हाधिकारी (सामान्य) मानसी पाटील, जिल्हा नियोजन अधिकारी सुनिल धोंगडे, उपविभागीय अधिकारी चंद्रभान खंडाईत यांचेसह विविध विभागाचे कार्यालय प्रमुख उपस्थित होते.

मार्च एंडिंगची लगबग मात्र निधीचा अभाव

कर्मचारी, कंत्राटदारांमध्ये निराशा

गोंदिया :- सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाचा शेवटचा महिना सुरू आहे. आर्थिक वर्षाचे ३१ मार्च हे शेवटचे दिवस मानले जाते. त्यानुरूप सर्व शासकीय कार्यालयाच्या आर्थिक व्यवहाराचे ताळेबंद केले जाते. या अनुषंगाने जिल्हा परिषदमध्ये मार्च एंडिंगची लगबग सुरू झाली आहे. थकलेले मानधन, अनुदान आणि कंत्राटदारांचे देयके काढण्यासाठी जिल्हा परिषदमध्ये सर्व प्रकारच्या ग्राहकांची गर्दी वाढत चालली आहे. विशेषतः लेखा विभागात व बांधकाम विभागात मार्च एण्डींगला घेवून कंत्राटदारांची मोठी गर्दी दिसून येत आहे. मात्र निधीच्या अभावामुळे यंदाचे आर्थिक वर्ष देयकाविनाच काढावा लागणार का? असा प्रश्न निर्माण झाला आहे. त्यामुळे कर्मचारी, कंत्राटदार कमालीची निराशा दिसून येत आहे.

आर्थिक वर्षाचा शेवटचा महिना म्हणजे मार्च. ३१ मार्च पर्यंत सर्व विभागाचे आर्थिक व्यवहाराचे ताळेबंद पुर्ण केले जाते. त्यामुळे आर्थिक व्यवहाराचे सर्व हिशोब पुर्ण करण्यासाठी कर्मचारी, कंत्राटदारांमध्ये लगबग सुरू झाली आहे. कामांचे देयके काढण्यासाठी कंत्राटदार जिल्हा परिषदेच्या बांधकाम विभागात संबंधित निपिकाकडे साकडे टाकत आहेत. लिपीक देखील हिशोब चुकता करण्याच्या अनुषंगाने त्या संदर्भातील सर्व कागदपत्रांची पुर्तता करून घेत आहेत. मात्र निधीचा अभाव असल्यामुळे देयके कसे काढावे, असा

प्रश्न लेखा विभागासह संबंधित विभागाच्या अधिकाऱ्यांपुढे निर्माण झाला आहे. त्याच प्रमाणे गेल्या वर्षभरापासून अडलेले देयके मार्च महिन्यात निघतील, या आशेवर असलेले कंत्राटदार देखील कार्यालयाचे उंबरठे झिजवूनही हाती कायी येईल, असे दिसूननसल्याने निराशा व्यक्त करू लागले आहेत. योजनांची अंमलबजावणी, विकास कामे करून घेतली मात्र त्यासाठी शासनाकडून निधी उपलब्ध करून देण्यात आली नाही, थकलेल्या देयकांमुळे कंत्राटदार व कमचाऱ्यांपुढे मोठे आर्थिक संकट उभे झाले आहे. मार्च एंडिंगची लगबग आणखी किती दिवस चालणार याकडे लक्ष लागले आहे. ३१ मार्चपर्यंत निधी उपलब्ध झाल्यास सर्वच देयके काढले जातील, अशी आशाही वर्तविली जात आहे. अवघे आठ दिवस शिल्लक राहले आहेत. त्यामुळे राज्य शासनाच्या काम काजाकडेही लक्ष लागले आहे.

२२६ ग्रामपंचायतींना "क्षयरोग मुक्त ग्रामपंचायत पुरस्कार'

गोंदिया-क्षयरोगमुक्त भारत संकल्पना राबविताना गोंदिया जिल्ह्यातील २२६ ग्रामपंचायतींनी महत्त्वाचा टप्पा गाठला आहे.जागतिक क्षयरोग दिन २४ मार्च निमित्त राष्ट्रीय क्षयरोग दूरीकरण कार्यक्रमांतर्गत जिल्ह्यातील एकूण २२६ ग्रामपंचायतींना क्षयरोग मुक्त ग्रामपंचायत पुरस्कार देण्यात आला.

क्षयरोग मुक्त ग्रामपंचायतींचा पुरस्कार सोहळा दि.२४ मार्च रोजी जागतिक क्षयरोग दिनाचे औचित्य साधुन पोवार बिल्डींग,कन्हारटोली येथे संपन्न झाला.दरवर्षी जागतिक आरोग्य संघटनेकडून एका संकल्पनेवर एक भर दिला जातो.जागतिक क्षयरोग दिन होय, आपण क्षयरोग निश्चितपणे संपवू शकतो.प्रतिज्ञा करा, तरतूद करा सेवा द्या या संकल्पनेनुसार काम करणाऱ्या ग्रामपंचायतींना पुरस्कार देण्यात आल्याची माहीती जिल्हा क्षयरोग अधिकारी डॉ अभिजित गोल्हार यांनी दिली आहे.

केंद्र शासनाने २०२५ पर्यंत क्षयरोगमुक्त करण्याचे धोरण आखले आहे.जिल्हाधिकारी प्रजित नायर व जिल्हा परिषदेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी एम.मुरुगानंथम यांच्या मार्गदर्शनात आरोग्य विभागाच्या माध्यमातून वर्ष २०२३ पासुन जिल्ह्यात टीबी मुक्त गाव या संकल्पनेतून टीबी मुक्त ग्रामपंचायत अभियान राबविण्यात येत आहे.या उपक्रमांमध्ये प्रत्येक ग्रामपंचायत क्षेत्रात क्षय रुग्णांचा शोध घेण्यात येत आहे. जागतिक क्षयरोग दिन २४ मार्चच्या अनुशंगाने टि.बी.फ्री निकष पुर्ण करणार्या २२६ ग्रामपंचायतीना गौरविण्यात येत आहे.त्यांना महात्मा गांधी यांचा पुतळा व प्रमाणपत्र देवुन सत्कार करण्यात येत असल्याची माहीती जिल्हा क्षयरोग अधिकारी डॉ.अभिजीत गोल्हार यांनी माहिती दिली.

यावेळी खाजगी रुग्णालयातील तज्ञ डॉक्टर डॉ.अमित जयस्वाल,डॉ.सचिन केलंका,डॉ. बजाज यांना सुद्धा त्यांच्या क्षयरोग कार्याच्या भरीव योगदानाबद्दल गौरविण्यात आले.

पुरस्कार वितरण सोहळा कार्यक्रम जिल्हा परिषद उपाध्यक्ष तथा आरोग्य व शिक्षण सभापती सुरेश हर्षे,अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी डॉ.तानाजी लोखंडे,शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयाचे अधिष्ठाता डॉ.कुसुमाकर घोरपडे,जिल्हा शल्य चिकित्सक डॉ.अमरीश मोहबे, जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ.नितीन वानखेडे,उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी(ग्रामपंचायत) मधुकर वासनिक यांचे सह सहाय्यक जिल्हा आरोग्य अधिकारी डॉ.अरविंद कुमार वाघमारे,सहाय्यक संचालक कुष्ठरोग डॉ.महेंद्र धनविजय,जिल्हा हिवताप अधिकारी डॉ.विनोद चव्हाण,गोंदिया तालुका खंड विकास अधिकारी गौतम,जिल्हा क्षयरोग अधिकारी डॉ.अभिजित गोल्हार,मोरगावअर्जुनी तालुका आरोग्य अधिकारी डॉ.सुकन्या कांबळे,सडक अर्जुनी तालुका आरोग्य अधिकारी डॉ.प्रणित पाटील,जिल्हा माध्यम व विस्तार अधिकारी विजय आखाडे,वैद्यकीय अधिकारी डॉ.वेदप्रकाश चौरागडे,डॉ.देव चांदेवार, डॉ.भाग्यश्री गावंडे,जिल्हा आयईसी अधिकारी प्रशांत खरात ,पुरस्कार प्राप्त ग्रामपंचायतींचे सरपंच,समुदाय आरोग्य अधिकारी,आरोग्य सेवक,आरोग्य सेविका आदी मान्यवर यावेळी उपस्थित होते.

क्षयरोगाची लक्षणे आढळल्यास त्वरित जवळच्या आरोग्य केंद्रात तपासणी करून उपचार घ्यावेत.तसेच इतरांनाही याबाबत जागरूक करावे, असे आवाहन जिल्हा परिषद उपाध्यक्ष तथा आरोग्य व शिक्षण सभापती सुरेश हर्षे यांनी यावेळी केले.

सुंदर ग्राम स्पर्धेत आंभोरा ग्रा.पं.जिल्ह्यात अव्वल

सरपंच मेळाव्यात पदाधिकाऱ्यांचा सत्कार : ५० लाख रुपयांचे पारितोषिक

गोंदिया:- महाराद्ब्र शासनाज्या ड्राम विकास विभागल्यारे आर. आर. (आबा) पाटील सुंदर गाव योजनेंतग्रूत सन २०२३-२४ या वर्षात गोंदिया तालुग्यातील आंभोरा ड्रामपंचायतीने सर्वाधिक गुण ब्राब्त करून जिश्द्वात ब्रथम ग्रमांक पटकावला. याबद्धयल ड्रामपंचायतीज्या पदाधिकाक्यांना नवेगावबांध येथे मंगळवारी पार पडलेश्वा सरपंच मेळाडात पारितोषिक देऊन सफ्मानित करथ्यात आले.

कायूग्रमाज्या अप्यज्ञळ्थानी जिश्हा परिषद अप्यज्ञ लायकराम भेंडारकर, मुघ्य कार्यकारी अधिकारी एम. मुरुगानंथम, मुख्य मागूदशूक ल्हणून सरपंच पाटोदा भाळकर पेरे पाटील, विळ्तार अधिकारी स्रीधर कुलकर्णी, जि.प. उपाध्यक्ष सुरेश हर्षे उपळ्थित होते. आंभोरा ड्रामपंचायतीने तालुकाळ्तरावर ब्रथम ग्रमांक ब्राब्त करून जिश्ड्वातही ब्रथम ग्रमांक पटाकावला. याबद्धयल या गावाला ५० लाख रुपयांचा पुरळ्कार देश्यात आला. गावाला ळ्वछ्य सुंदर करथ्यासाठी सरपंच जाननबाई चौधरी, उपसरपंच सारिका सावनकर, ड्रामपंचायत अधिकारी दीपककुमार रेवतकर, ड्रा.पं. सदळ्य सुरेश भिमटे, अस-वजीत गणवीर, राजेश रामटेके, खुमेस्वरी चौधरी, चिंतामण चौधरी, रिता चौधरी, बिपतबाई पटैले, विमल रामटेके, परिचर ब्रमोद काटेकर, संगणक चालक जाफर शेख यांचे विशेष सहकार्य लाभले.

चारसे वर्षा पुर्वीचे खड्डे खोदुन तुम्हाला काय मिळणार

गोंदिया : राज्यात सद्या चारसे वर्षा पुर्वीच्या इतिसाहावर चांगलीच चर्चा सुरू झाली आहे. मात्र चारसे वर्षा पुर्वीचे खड्डे खोदून काय मिळणार आहे, त्या ऐवजी शेतकरी बांधव आत्महत्या करीत आहे, शेतात शेतकरी रात्र-दिवस राबत आहे, कापूस, धान, सोयाबिनच्या दरवाढीवर चर्चा करा तसेच महापुरुषांची विचारधारेला आत्मसात करा आणि वाईट व्यसन सोडा असे प्रतिपादन सप्तखंजरी वादक सत्यपाल महाराजयांनी केले.

तालुक्यातील ग्राम बिरसी (विमानतळ) येथे समता संग्राम परिषदच्या माध्यमातुन चवदार तळे महाड़ सत्याग्रह क्रांती दिनानिमित्त २० मार्चला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर प्रतिमेच्या जवळ सप्तखंजरी वादक सत्यपाल महाराज यांच्या समाज प्रबोधनात्मक कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. यावेळी ते उपस्थितांना मार्गदर्शन करतांना बोलत होते.

आंतरजातीय विवाहीत जोडप्यांचा सत्कार,२५० जोडपी सन्मानित

गोंदिया :- जिल्हा परिषदेच्या समाज कल्याण विभागाच्या वतीने आंतरजातीय विवाहित जोडप्यांचा सत्कार समारंभ २१ मार्च रोजी जिल्हा परिषदेच्या वसंतराव नाईक सभागृहात आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमात जवळपास २५० आंतरजातीय विवाहीत जोडप्यांचा सत्कार करण्यात आला.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी लायकराम भेंडारकर होते. कार्यक्रमाचे उद्घाटक सभापती श्रीमती रजनी मिलिंद कुंभरे हे होते. प्रमुख अतिथी म्हणून जि. प. उपाध्यक्ष सुरेश हर्षे, सभापती कृषी व पशुंवर्धन श्रीमती चंद्रिकापुरे, उपमुकाअ डॉ. लोखंडे यांच्यासह जिल्हा परिषद समाज कल्याण समितीचे सर्व सदस्य, विभागाचे अधिकारी व कर्मचारी प्रामुख्याने उपस्थित होते.

याप्रसंगी प्रति लाभार्थी पन्नास हजार रोख रक्कम थेट त्यांच्या खात्यामध्ये जिल्हा परिषदेच्या वतीने देण्यात आले. त्याचप्रमाणे आंतरजातीय विवाह करणाऱ्या २५० जोडप्यांचा सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाचे आभार प्रदर्शन समाज कल्याण अधिकारी खोटले यांनी केले. याप्रसंगी जिल्हा परिषदेचे सर्व कर्मचारी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

संत गाडगेबाबा ग्रामस्वच्छता अभियानात देवलगाव अव्वल

अर्जुनी मोरगाव : - तालुक्यातील देवलगाव ग्रामपंचायतने संत गाडगेबाबा ग्रामस्वच्छता अभियानामध्ये जिल्ह्यातून प्रथम क्रमांक पटकाविला. नवेगावबांध येथे आयोजित कार्यक्रमात जि.प. अध्यक्ष लायकराम भेंडारकर, मुख्य कार्यकारी अधिकारी एम मुरुगानंथम यांच्या हस्ते बहाल करण्यात आला. ग्रामपंचायत पदाधिकारी, ग्रामपंचायत अधिकारी धर्मराज लंजे यांना सन्मानपूर्वक गौरविण्यात आले. देवलगाव ग्रामपंचायत अधिकारी धर्मराज लंजे यांनी ग्रामपंचायतीचे पदाधिकाऱ्यांनी लोकसहभागातून गावात नावीन्यमय विविध उपक्रम राबविले होते.

सन २०२३ ते २४ मध्ये ग्रामपंचायतीने संत गाडगेबाबा ग्रामस्वच्छता अभियानात जिल्हा स्तरावर सहभागी झाले होते. ग्राम पंचायतने पाणी गुणवत्ता व पाणी व्यवस्थापन, शौचालय, घनकचरा, सांडपाणी, गाळ व्यवस्थापन, घर व गाव परिसर स्वच्छता लोकसहभागातून नावीन्यपूर्ण उपक्रम राबवून जिल्ह्यात प्रथम क्रमांक पटकाविला.

यावेळी जि. प. उपाध्यक्ष सुरेश हर्ष, सभापती डॉ. लक्ष्मण भगत, महिला व बालकल्याण सभापती पौर्णिमा ढंगे, अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी डॉ. तानाजी लोखंडे, पं.स. सभापती आम्रपाली डोंगरवार, उपसभापती संदीप कापगते, माजी उपसभापती होमराज पुस्तोडे, गटविकास अधिकारी पल्लवी वाडेकर, सहाय्यक गटविकास अधिकारी राणे उपस्थित होते.

मेगा पाणलोट प्रकल्पाची प्रभावी अंमलबजावणी करा-मिशन मनरेगा महासंचालक नंदकुमार

गोंदिया: प्रत्येक कुटूंबाला समाजाच्या मुख्य प्रवाहात आणण्यासाठी सुविधासंपन्न कुटूंब मिशन व सर्वांगिण गावसमृध्दीकरीता मनरेगा योजनेअंतर्गत मेगा पाणलोट प्रकल्पाची प्रभावी अंमलबजावणी करावी, अशा सूचना मिशन मनरेगाचे महासंचालक नंदकुमार यांनी दिल्या.

जिल्हाधिकारी कार्यालयातील जिल्हा नियोजन समिती सभागृहात आयोजित महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत मेगा पाणलोट प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी जिल्हा अभिसरण समिती अंतर्गत आढावा घेण्यात आला, त्यावेळी ते बोलत होते. जि.प.मुख्य कार्यकारी अधिकारी एम.मुरुगानंथम, उपजिल्हाधिकारी (रोहयो) भैय्यासाहेब बेहेरे, उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (नरेगा) डी.एस.लोहबरे, विभागीय वन अधिकारी तुषार ढमढेरे यांची यावेळी प्रामुख्याने उपस्थिती होती.

नंदकुमार म्हणाले, हरित महाराष्ट्र कार्यक्रमांतर्गत मनरेगाच्या प्रभावी अंमलबजावणीतून मोठ्या प्रमाणात पाणलोट विकासातून प्रत्येक शेतीला पाणी तसेच सिंचित बांबू सोबतच फळझाडे, इतर झाडे, फुलपीक, तुती, औषधी वनस्पती व कुरण विकास करण्यात येणार आहे. ग्रामपंचायतीचे बळकटीकरण करुन उपजिविकेवर अवलंबून असलेल्या कुटूंबाला मनरेगाच्या सहाय्याने सुविधा संपन्न बनविणे व शाश्वत साधन उपलब्ध करुन देणे हा या प्रकल्पाचा मुख्य उद्देश आहे. जिल्हा अभिसरण समिती अंतर्गत अंमलबजावणी यंत्रणांनी मेगा पाणलोट प्रकल्पाच्या यशस्वीतेसाठी योग्य नियोजन करुन सदर प्रकल्पाची प्रभावी अंमलबजावणी करावी, ज्यामुळे प्रकल्प उपजिविकेच्या संधी आणि शाश्वत पध्दतींना समर्थन मिळेल अशी अपेक्षा त्यांनी व्यक्त केली.

सदर प्रकल्पांतर्गत पाणलोट विकास करुन त्यावर आधारित उपजिविका वाढविणारी कामे उदा. फळबाग, पशुपालन व दुग्धव्यवसाय, मत्स्यपालन, रब्बी पीक इत्यादी वेगवेगळ्या शासकीय विभागांमार्फत लोकांपर्यंत राबविले जातील. सदर प्रकल्पांतर्गत यंत्रणांनी आपसात समन्वय ठेवून योग्य नियोजन केले तर गोंदिया जिल्ह्यात पाणलोट व्यवस्थापनासाठी एकात्म दृष्टीकोन स्थापित करण्याकरीता एक महत्वाचा टप्पा ठरेल असेही त्यांनी सांगितले.

यावेळी भारत रुरल लाईव्हलीहूड फाऊंडेशनचे चमू प्रमुख विक्रांत देहानकर यांनी सादरीकरणाद्वारे मेगा पाणलोट प्रकल्पाबाबत सविस्तर माहिती विशद केली. महाराष्ट्रातील गोंदिया, गडचिरोली, चंद्रपूर, यवतमाळ, नांदेड या पाच जिल्ह्यात सदर प्रकल्पाची कामे सुरु आहेत. महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेअंतर्गत ॲक्सीस बँक फाऊंडेशन, भारत रुरल लाईव्हलीहूड फाऊंडेशन व मनरेगा यांचे परस्पर सहकार्याने झालेल्या सामंजस्य करारानंतर गोंदिया जिल्ह्यातील आमगाव, देवरी, सडक अर्जुनी आणि अर्जुनी मोरगाव, सालेकसा, तिरोडा अशा एकूण सहा तालुक्यामध्ये ङ्गहाय इम्पॅक्ट मेगा वॉटरशेड प्रोजेक्टफ राबविण्यात येत आहे. सद्यस्थितीत दोन सहकारी सामाजिक संस्था आमगाव, देवरी, सडक अर्जुनी या तालुक्यांमध्ये प्रकल्पाची अंमलबजावणी करीत आहेत असे त्यांनी सांगितले.सभेला भारत रुरल लाईव्हलीहूड फाऊंडेशनचे चमू प्रमुख विक्रांत देहानकर, जिल्हा समन्वयक नितेश बोपचे, जि.प.लघु पाटबंधारे विभागाचे कार्यकारी अभियंता सत्यजीत राऊत, तहसिलदार देवरी महेंद्र गणवीर, तहसिलदार सालेकसा एन.एम.कोंडागुर्ले, तहसिलदार सडक अर्जुनी इंद्रायणी गोमासे, तहसिलदार आमगाव मोनिका कांबळे, मत्स्यविकास अधिकारी कोमल नंदागवळी, सहायक प्रकल्प अधिकारी कपिल शर्मा यांचेसह सर्व गटविकास अधिकारी उपस्थित होते.

तो खड्डा भुयारी मार्ग की आणखी काही?

चर्चांना ऊत: पुरातत्व विभाग व इतिहास अभ्यासकांसमोर आवाहन

अर्जुनी मोरगाव :- घराचे बांधकाम सुरू असतांना अचानक खोल खड्डा व रस्त्यासारखा भाग दिसून आला. काही साहसी युवकांनी आत डोकावून पाहिले. खड्यात किर्र अंधार होता. मोबाईल टॉर्चच्या उजेडात पाहिले तर रस्त्यासारखा दिसतोय. बातमी वाऱ्यासारखी पसरली. बघता बघता गावकरी एकत्र आले. सर्वांची उत्सुकता शिगेला पोहचली. मात्र कारण पुढे आले नाही. आपापल्या परीने सर्व तर्क वितर्क लावू लागले. सानगडी ते प्रतापगड भुयारी मार्ग असल्याचे काही जाणकारांनी मत व्यक्त केले. मात्र कोडे सुटेना. यामागील सत्य जाणून घेण्याची उत्सुकता अनेकांना आहे. पुरातत्व विभागाने संशोधन करून सत्य उघडकीस आणण्याचे मोठे आव्हान आहे.

गोंदिया जिल्ह्याच्या इतिहासाच्या पानात राजेशाहीचा उल्लेख आहे. त्यामुळे अर्जुनी मोरगाव तालुक्यातील प्रतापगड किल्ला व लगतच्या भंडारा, नागपूर जिल्ह्यातील

गडकिल्ल्यांचाही उल्लेख पहायवास मिळतो. प्रतापगड किल्ल्याचा इतिहास फारच प्राचीन आहे. भुलेश्वर रांग या डोंगररांगेवर वसलेला हा किल्ला विदर्भातील हिंदू आणि मुस्लिम शासकांच्या युद्धांचे साक्षीदार राहिला आहे. आजही काही अवशेष ऐतिहासिक साक्ष देत आहेत.

भंडारा जिल्ह्याच्या साकोली तालुक्यातील सानगडी येथे एक लहान किल्ला आहे. प्राचीन काळात याला सहानगड किल्ला असं नाव होतं. येथून प्रतापगड किल्ल्यावर जाण्यासाठी एक भुयारी मार्ग असल्याची आख्यायिका होती. याच मार्गाने सैन्याची ये-जा असायची, असं म्हटलं जातं. परंतु यासंदर्भात कुठेही याचे पुरावे सापडत नाहीत. २१ फेब्रुवारी रोजी येथून २ किमी अंतरावर असलेल्या

दाभना या गावात घराचे बांधकाम सुरू असताना थेट भुयारी मार्गासारखा भाग दिसून आला.

असा आहे इतिहास

इ.स. १७०० मध्ये बख्त बुलंदशहा यांची छिंदवाडा जिल्ह्यात राजधानी असताना भंडारा विभागात सानगडी ते प्रतापगड आणि तिरोडा ते आंबागड पर्यंतचा प्रदेश आपल्या राज्याला जोडून घेतला. याच वंशातील वलीशहा यांचा पराभव करून रघूजी राजे भोसले यांनी ते राज्य राणी रतनकुंवरला परत केले. या राणीने रघूजी राजे भोसले यांना आपला तृतीय पुत्र मानून आपल्या राज्याचा तिसरा हिस्सा नागपूर आणि भंडारा हे दोन प्रांत भेट स्वरूपात दिले. तेव्हा भंडाऱ्याची वैनगंगा प्रांत अशी ओळख होती. राजे रघूजी यांच्या वंशातील शेवटचे राजे अप्पासाहेब भोसले यांचे सहानगड येथे देहावसान झाले. याच कालखंडात दोन्ही किल्ले आपल्याच ताब्यात असल्यामुळे जाण्यायेण्याच्या दृष्टीने सानगडी ते प्रतापगड असा भुयारी मार्ग तयार केला असण्याची शक्यता आहे.

काही उत्साही तरुणांनी भुयार सदृश्य दिसत असलेल्या खड्यात उतरण्याचा प्रयत्न केला. खहुयात अंधार व रस्ता असल्यासारखा अनुभव आला. नेमका हा काय प्रकार आहे याबाबत गावात चर्चा रंगू लागली. काहींनी हा प्रकार प्रशासनाला कळवावा जेणेकरून गर्द अंधारातील रहस्यमय खड्याचे गुढ उकलून सत्यता समोर येईल, असे मत व्यक्त केले मात्र आपल्या घराचे नुकसान होईल या भीतीपोटी घरमालकाने ही बाब येथेच दडवून ठेवल्याचे बोलले जात आहे. परंतु, तो कदाचित सहानगड ते प्रतापगड किल्ल्याला आपसात जोडणारा गुप्त असावा, असा तर्क अनेकांनी व्यक्त केला. त्यामुळे प्रशासन हे गूढ उकलेल का? याची उत्सुकता आहे.

पाच महिन्यांपासून १२ हिरकणी कक्षाच्या लोकार्पणाचा मुहूर्त सापडेना !

खासदाराचा उपोषणाचा इशारा : महिला बाल विकास विभागाचा अजब कारभार

गोंदिया :- जिल्ह्यात लाखो रुपये खर्च करून १२ हिरकणी कक्षांची उभारणी गेल्यावर्षी ऑक्टोबर महिन्यात पूर्ण करण्यात आली. मात्र, पाच महिन्यांचा कालावधी लोटूनही हिरकणी कक्षांचे लोकार्पण अद्यापही करण्यात आले नाही. महिला व बाल विकास विभागाला या कक्षाचे लोकार्पण करण्यासाठी मुहूर्त सापडला नाही. त्यामुळे खा. डॉ. प्रशांत पडोळे यांनी तीन दिवसांत या हिरकणी कक्षाचे लोकार्पण न झाल्यास उपोषणाला बसण्याचा इशारा दिला आहे.

तहसील कार्यालय, बसस्थानक तसेच इतर शासकीय कार्यालयांच्या ठिकाणी विविध कामांसाठी येणाऱ्या स्तनदा मातांची गैरसोय होऊ नये यासाठी या ठिकाणी लाखो रुपये खर्च करून हिरकणी कक्ष तयार करण्यात आले. याच उद्देशाने जिल्ह्यात एकूण १२ हिरकणी कक्षांची उभारणी करण्यात आली. त्याबाबतचे पूर्णत्व प्रमाणपत्र हे ऑक्टोबर २०२४ ला महिला व बाल विकास कार्यालयाला प्राप्त झाले. त्यानंतर १५ ऑक्टोबर २०२४ ला महाराष्ट्र विधानसभेच्या निवडणुकीची घोषणा झाली.

आचार संहिता लागू झाल्यामुळे तत्कालीन पालकमंत्र्यांचा उद्घाटनासाठी वेळ मिळू शकला नाही. त्यामुळे या कक्षाचे लोकार्पण करणे शक्य झाले नाही. त्यानंतर १८ जानेवारीला जिल्ह्याला नवीन पालकमंत्री मिळाले. आता लोकार्पणासाठी त्यांची वेळ घेण्यात येईल, असे महिला व बाल विकास विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी सांगितले. मात्र, पाच महिन्यांपासून हे हिरकणी कक्ष कुलूपबंद असल्याने स्तनदा मातांची गैरसोय होत आहे. त्यामुळे येत्या दोन दिवसांत या हिरकणी कक्षाचे लोकार्पण न केल्यास या विरोधात उपोषणाला बसण्याचा इशारा खा. प्रशांत पडोळे व काँग्रेसचे जिल्हाध्यक्ष दिलीप बन्सोड यांनी दिला आहे.